

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU

Avocat, Direct. Contenc. B-pei
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN

Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN

Avocat

GR. CONDURATU

Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RENÉ DEMOGUE

Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ

ALFRED DJUVARA

D. NEGULESCU

I. GR. PERIETEANU

C. SIPSOM

C. STOEANOVICI

Dr. în D epă din Buc. Avocat

Profesor Universitar, Avocat

Profesor la Facultatea
de Drept, București

Avocat

Profesor la Facultatea
de Drept, București

Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI

Fost Ministru al Muncii
Avocat

Dr. ȘTEFAN LADAY

Fost Magistrat
jurisconsult în Cluj

P. VASILESCU

Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU

Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL

Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membrii corespondenți pentru Polonia : EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-ci, Case com., Autorit. 1000 lei
" Avocați 700 "
" Magistrați 600 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

A apărut VOL. III TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALA, Cursul Prof. I. Tanovicenu, revăzut și complectat de d-nii : Dr. Vintilă Dongoroz în ce privește doctrina română și străină ; Dr. Eugen C. Decusară în ce privește jurisprudența ; Dr. Corneliu Chiselită, consilier la Curtea de Casație, referințe pentru Bucovina și Dr. Ștefan Laday, referințe pentru Ardeal.

Acest volum având 870 pag. mai cuprinde pelângă Tabla de materii și un Index Alfabetic pentru materiile publicate în câteșitrele volumele. PREȚUL 500 LEI. Comandele se primesc la Curierul Judiciar, București, 5 Artei, însoțite de cost la care se va adăoga lei 10 pentru porto postal recomandat.

S U M A R

— Răspuns d-lui Prof. Alfred Juvara la Darea de seamă asupra lucrării „Naturalizarea în România”, de Dimitrie G. Maxim ;

— Pentru magistratură, de Dem. I. Dobrescu.

— Sorin Negruzți : Încercări de Psihologie penală, Recenzie de d-l V. Dongoroz.

— C. Tunescu : Legea p. Curtea de Casație din 1925 și Legea p. Contenciosul administrativ din 1925. Recenzie.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație s. I: A. Ghilicik cu S. Simon (Renunțarea anticipată la beneficiul prelungirii contractului de închiriere, făcută sub condiție rezolutorie. Dacă poate fi declarată nulă ? Art. 7 al. 2 al legii chirilor din 1924), cu o Notă de d-l Benedict Bernstein ;

— Consiliul de reviziune permanent al armatei : Caporalul t. r. Stern Ludovic (Martor denunțator nerecompensat în bani de lege. Dacă trebuie dispensat de jurământ când este ascultat sau nu ? Art. 342, 347, 348 pr. pen.; 103 și 134 C. j. m.), cu o Notă de d-l avocat Colonel Homoriceanu ;

— Trib. Argeș s. I: Interpretarea art. 84 din codul silvic. Excepțiunea ridicată de delictant că are un drept de proprietate asupra pădurii. Dacă trebuie amânat procesul penal până a transarea celui civil) cu o Notă de d-l avocat I. Tinctorescu.

A apărut DREPTUL CONSTITUȚIONAL de George Alexianu doctor în drept și avocat. Volum de 526 pagini, în prețul de 140 lei edit. Biblioteca Universitară. De vânzare la Curierul Judiciar.

Răspuns d-lui Profesor Alfred Juvara la Darea sa de seamă asupra lucrării „Naturalizarea în România“

de DIMITRIE G. MAXIM

„Criticii, voi cu flori deșerte
Care roade n'ați adus
E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai de spus“.
EMINESCU

I

Violența de limbagiu, care se usitează, câteodată, în viața noastră publică, a început să aibă influență și în serieri, și în critică, în viața noastră intelectuală.

Dacă îndrăznești să te ridici din comun ; și, părăsind viața sgomotoasă a plăcerilor, sacrifici timpul discutând problemele ce sunt la ordinea zilei, căutând a întreprinde o operă folositoare, alături cu critici serioase și juste aprecieri, întâlnești deza-probări, ce-i drept răzlete, dar pline de violență și pătate de egoism.

Un distins scriitor a spus că îndrăzneala de cu-getare ca și concepția contradictorie pot fi foarte bine înfățișate fără violență și mai ales fără vul-garitate. Și, în adevăr ; violența practică în orice ordine și mai ales când este vorba de principii și o-piniuni care se ciocnesc nu sporește valoarea ar-gumentărilor.

Numai o critică serioasă și de bună credință este menită a aduce bune rezultate în mediul so-cial. Toți cei cari lucrează pe terenul cultural sunt mai prevăzători, și intensifică forțele știind că o-perile lor vor fi verificate și erorile puse în evi-dență. Dar, orice s'ar zice, critica trebuind să co-respundă acestei nevoi sociale, ea nu poate fi ținută în seamă decât atunci când este încercată de oa-meni competenți, convinși și nepărtinitori. O cri-tică de ocazie, ce are drept țintă egoismul, este o faptă rea, care, dacă este primită ca adevăr de că-tre cei ușor influențabili și greoi în cercetarea fap-

telor, i se dă, însă, considerația ce merită de majoritate, doritoare de a pătrunde orice mister, de a afla realul adevăr în orice împrejurare.

Găsesc chiar că criticului îi trebuie o forță intelectuală superioară artistului sau scriitorului, sentimente nobile. Unii critici își închipuiesc că este destul de a găsi câteva greșeli de tipar, unele fraze lipsite de coordonare, chiar unele puncte poate eronate, sau două trei digresii, care, dacă nu se referă la subiectul propriu zis, au însă o mare legătură și necesitează trecerea lor în interes metodologic și al înțelegerii subiectului, pentru ca să creadă că nimicesc dintr'un condei opera, rezultat al unor sacrificii mari, a unei munci de lungă durată. Dar nu; eu cred că criticul este un produs superior al mediului social, care își are rostul său. Mai întâi, el singur trebuie să se nutrească cu un material intelectual suficient, să se cultive în interesul sintetizării științei sau artei la care se aplică, astfel că măiestria sau cusurul operei ce examinează să devină pentru dânsul o dexteritate obișnuită. În al doilea loc, socot, că criticul trebuie să aibă acea dispoziție admirabilă care să-i dea puterea de a îmbrățișa ideile generale, de a le reuni și a le înfățișa într'o formă delicată, care să răspândească lumină pentru cei către cari se adresează. El, în fine, trebuie să aibă bun simț, de a vedea lucrurile ce le examinează în proporțiune exactă, și trebuie într'un cuvânt să fie astfel înzestrat, ca rațiunea să-i domine sentimentul, și experiența să-i ajute în desvoltarea aprecierilor și judecăței sale.

Nu se încapă în materie de critică diletanți improvizati, cari se opresc la detalii fără însemnătate, insistând cu violență asupra lor, cari atacă mai mult persoana decât operele sale, și cari, mândri de marele rol ce cred că le este hărăzit, nu sunt capabili de a face aprecieri sincere și să se ridice la aceea înălțime de vederi care îndepărtează cu totul pasiunile și nedreptatea. Astfel fiind, ajung la concluziunea că nu poate fi bagată în seamă critica dacă cel ce-și arogă această delicată misiune n'are cultura suficientă în materie și calitățile superioare ce sunt cerute celui care își ia rolul de a deosebi binele de rău, de a avea o influență decisivă în selecțiunea ce o face, de a îndreptă prin cuvinte de aprobare sau desaprobare în mod calculat și cu urbanitate operele ce le cercetează, potrivit meritelor și serviciilor aduse de fiecare.

* * *

Aceste zise, în principiu, mai înainte de a intra în subiect, la răspunsul asupra criticii binevoitoare ce mi se face, caut să examinez mai întâi operele distinsului meu critic.

Nu-i voi număra anii și serviciile, după cum văd că d-sa face, în „Darea de seamă“, asupra lucrărilor mele, în care-mi face un mic „curriculum vitae“, dar, totuși, cred că este bine să-i amintesc că și d-sa, deși tânăr profesor universitar, numit în anul trecut, numără 50 de rose și de vr'o 20 ani aproape se socotește ca maestru specialist în materia dreptului internațional privat.

Am urmărit acum operele și vasta d-sale activitate și în afară de criticile cuprinse în: „Dreptul internațional privat dinaintea tribunalelor române“, n'am găsit decât o ultimă „Dare de seamă asupra lucrării d-lui André Weiss: „Manuel de droit international privé“ apărută în 1925.

Dealtmintrelea, însuși d-sa ne spune în această Dare de seamă următoarele:

„In ceea ce mă privește, nu am avut niciodată norocul să fiu de acord cu d. Weiss, dar asta nu însemnează că nu a-și fi avut dreptate în contra d-sale cu atât mai mult cu cât, această divergență își are o explicație naturală. Eu nu am scris decât adnotări sub diferite hotărâri și numai în chestiuni controversate; în aceste condițiuni, tratatele elementare cât și celelalte, nu puteau să-mi fie de prea mare folos, căci aceste tratate, oricât de mari ar fi ele, nu pot examina cu deamănuntul, chestiunile de detaliu nici să prevadă toate controversalele posibile“ (1).

Vedem dar dela început, că d-l profesor Juvara nu dă de loc importanță operilor profesorului Weiss. Cele șase volume din remarcabila operă sunt tratate cu indiferență, ca și ultima ediție a Manualului de drept internațional privat, care este după d-sa o afacere de librărie.

Dar cine este d-l Weiss? Fost profesor la Facultatea de drept din Paris, este acum profesor onorar, vice-președinte al Academiei de științe morale și politice al Institutului Franței, vice-președinte al Curții de justiție internaționale de la Haga, membru al Curții permanente de arbitraj, președinte al Academiei internaționale de drept comparat, membru și fost președinte al Institutului de drept internațional.

După cum se vede în: „Anuarul Institutului de drept internațional“, n'a fost sesiune în care Profesorul Weiss să nu fi propus reguli destinate a rezolvi chestiunile cele mai controversate, să nu fi sintetizat, cu talentul său remarcabil, toate sistemele ce se prezentau în atare chestiuni și să nu fie privită teza sa ca cea mai juridică și cea mai conformă principiilor de drept (2).

Aceasta fiind uriașa operă a Profesorului Weiss, este de mirat că d-l Profesor Juvara afirmă că dânsul n'a prevăzut toate controversalele. Am urmărit în această privință pe lângă lucrările de la Institut și numeroasele scrieri ale d-lui Weiss din eminenta operă a regretatului Clunet: „Journal du droit international privé“, și mărturisesc că am rămas profund impresionat față de această enormă activitate, care îmbrățișează în detalii orice chestiune privitoare la dreptul internațional privat. Dar, însuși, d. Juvara nu poate persista mult în privința aprecierii făcute asupra controverselor discutate de d. Weiss, căci tot în aceeași pagină, pare că se contrazice. Iată ce ne spune:

„Am să mă mulțumesc să cercetez opinia autorului în câteva chestiuni mari și controversate și am să caut să văd dacă această opinie s'a modificat în timpul celor 50 ani, care au trecut dela publicarea primului său tratat, până astăzi“ (3).

Este de observat că d-lui Juvara îi plac mult criticele și dările de seamă. Desigur că nu sunt singur care să regret că nu ne dă și lucrări personale. Imediat ce apare o sentință și mai ales o lucrare privitoare la dreptul internațional privat, se revoltă

1) Dare de seamă asupra operei „Manuel de droit international privé“ par André Weiss, de Alfred Juvara, Tipografia „Curierul Judiciar“, 1925, 32 pagini, pag. 4.

2) Cităm între altele: „Annuaire de l'Institut de droit international, XIII, pag. 162; XIV, pag. 66 și XV, p. 125 și 131.

3) Dare de seamă, op. cit. pag. 4. Observ că iarăși la pag. 15 d. critic spune: Sistemul Școlii Italiene nu supără pe nimeni, și pe mine m'a găsit fără stil când am scris: „Consecinți supărătoare“.

de o atare îndrăzneală și imediat atacă pe nefericitul autor. Cu drept sau fără drept, aceasta este o întrebare pe care desigur altor cumoseători în materie le revine menirea de a cerceta și a decide.

Să-mi permită eminentul meu critic a-i arăta umila mea părere că se înșală amar în caracterizarea operilor d-lui Weiss. Totul ce acesta scrie este desbătut cu o claritate fără seamăn. Și, apoi, principiile ce le desvoltă sunt precizate cu atâtea amănunte, încât nu este chestiune posibilă care să nu poată fi rezolvită cu ajutorul operilor sale mărețe.

„Cu asemenea succese, nu este de mirare că reputatul profesor a tras atâtea onoruri după urma acestei științe, recunoaște însuși d-l Juvara“ (4).

După d-sa, ultima ediție a Manualului de drept internațional privat al d-lui Weiss este o afacere de librărie, căci în această operă autorul n'a desvoltat argumentele adversarilor în chestiunile cele mai importante (5).

Sunt încântat că sub raportul urmăririi succesului de librărie sunt pus ca inculpat alături de d-l Weiss. Mare onoare!

În primul loc, după cele ce voi desvolta, sper să fiu de acord chiar cu d-l Juvara, că stilul d-sale nu este nici științific, nici literar. Și mai întâi, ce legătură este între afacerea de librărie și combaterea argumentelor autorilor cari susțin idei deosebite de ale d-lui Weiss? Dacă acesta a tratat chestiunea naționalității în o pătrime din volumul său, chestiune, ce este de prisos într'un curs de drept internațional privat după d-l Juvara (6), putea prea bine autorul dacă ar fi crezut util pentru studenți, cărora se adresează acest volum, să combată în câteva pagini și opiniunile diferite ale celorlalți autori cari s'au ilustrat prin părerile lor opuse, și nu vedem întrucât aceasta ar fi influențat posibilitatea succesului de librărie ce i se impută, că l'a călăuzit pe autor în scoaterea acestei edițiuni. Ori, este cert, că d-l Weiss a crezut că într'un tratat elementar este suficient a arăta sistemul său în chestiunile cele mai principale, fără a fi nevoie a trata în detalii controversale care fac obiectul unei opere de altă natură, și nu în serviciul unui curs universitar. În ultimul loc, este iarăși lipsită de temei pretențiunea d-lui Juvara când susține că: „Naționalitatea este o chestiune de drept intern și nu are mai mare raport cu dreptul internațional privat de cât ea orice altă ramură a dreptului, că naționalitatea nu prezintă nici un fel de dificultate în materia noastră, deoarece în cas de conflict judecătorul aplică întotdeauna dispozițiunile legii sale naționale“ pag. 28.

Este de observat că nu este operă privitoare la dreptul internațional privat care să nu cuprindă în detalii și materia naționalității.

Și aceasta cu drept cuvânt. Chestiunile de naționalitate pot da naștere la conflicte de legi. Nu citez decât cazul unei persoane, care, prin efectul măsurilor contradictorii a două legi străine, este privit ca supus a două state diferite de acel al sta-

tului de care depinde tribunalul ce trebuie să se pronunțe asupra naționalității.

Dreptul naționalității nu este deci străin și fără nici un raport cu dreptul internațional privat, așa precum se pretinde.

Dealtmintreli, în această privință d. Juvara a fost odinioară de acord împreună cu noi, și numai acum în urmă și-a schimbat părerea.

În 1925, d-sa ne spune: „Naționalitatea care cuprinde mai mult de o pătrime din toată lucrarea d-lui Weiss, este chestiune de drept intern și care din punctul de vedere al dreptului internațional privat, propriu zis, nu prezintă nici o importanță (pag. 28).

Iar în 1910, tot d-sa ne spune: „Se înțelege ușor importanța pe care a căpătat-o azi, în dreptul internațional privat chestiunea naționalității“ (Dreptul, 1910, pag. 431).

Pe atunci d. Weiss era mai simpatie criticului nostru, căci în articolul menționat îl citează de unsprezece ori.

* * *

Regretând că darea de seamă a criticului d-lui Weiss cuprinde numai 30 pagini format mic, mă voi încerca totuși să arăt, că și d-sa, chiar într'un cuprins relativ mic, face erori de stil, cu toate că nu s'a grăbit ca mine în alcătuirea însemnatei sale opere. A cugetat și încă a cugetat adânc și la formă și la fond.

„În ceea ce mă privește, zice d-sa, nu am avut nici odată norocul să fim de acord cu d. Weiss, dar asta nu înseamnă că eu a-și fi avut dreptate în contra d-sale“ (pag. 4). (7).

Și mai departe:

„Am să mă mulțumesc să cercetez opinia autorului“. La finele paginei 4, d-l Juvara vorbind de Școala Italiană fondată de Mancini, la 1851 spune textual:

„Cunoscută sub numele de sistemul personalității legilor. Negreșit că înțelegem ce a voit să spună d-l critic, dar fiindcă d-sa este atât de excesiv sub raportul stilului sper să fiu de acord cu d-sa că școala nu poate fi sistem, ci școala profesază un sistem.

„Acesta fiind procedeul, ce încredere, mai putem avea noi, aceia cari îl învățăm?“ spune d-l critic la pag. 6. Desigur că știm ce ne spune d-l Juvara, învățăm tratatul; dar, d-sa cere dela alții o atenție încordată în orice expresie.

La pag. 9 d-l critic ne spune:

„Vom vedea mai târziu, atunci când voi studia lucrările d-lui Pilet, că acest autor ca toți ceilalți nu se poate trece de ajutorul ordinii publice internaționale, că aceasta este critica cea mai serioasă, care se poate aduce sistemului d-sale și inferioritatea dreptului internațional privat ca știință“.

Iată dar și Profesorul Pilet luat la rând. Nu-i place d-lui Juvara. Dar nu văd ca d-sa să introducă un sistem nou, să aducă lumini. Nu-i place d-l Pilet pentru că nu se poate trece de ajutorul ordinii publice. Poate că pentru d-l Juvara acesta este o expresiune românească. Eu nu-mi permit a-i face încredințări, cum a avut amabilitatea să mi le facă, dar îmi va da voie să-i spun că această expresiune

4) „Darea de seamă“, Alfred Juvara, pag. 23.

5) Idem, pag. 22—32.

6) În realitate chestiunea naționalității este tratată în toate cursurile de drept internațional privat. Chiar ultima lucrare a d-lor Pilet et Niboyet, atât de mult apreciată de d-l critic, cuprinde nu mai puțin de 200 pagini, adică o parte din volum. Nu mai vorbim de tratatele mai vechi, care, toate dau o desvoltare deosebită acestei materii.

7) Nici nu putea să fie de acord d. Juvara cu d. Weiss, căci singur d-sa spune că pe când d-sa se ocupă cu chestiile controversate, d. Weiss deabia poate îngăna câteva principii.

este o traducere a cuvintelor franceze : „ne peut pas se passer“, pe care d-sa n'avea nevoie să le întrebuițeze, când avea la dispoziție atâtea alte cuvinte, ce erau cred mai bine venite.

La pag. 13 observăm :

c) „în fine sistemul d-lui Weiss și a altora, câțiva, cari pornind dela faptul că codul Napoleon nu a consacrat teoria statutelor în termenii expresi și în toată întregimea ei, *se grăbesc să conchidă etc.*“.

Desigur că nu se pot grăbi sistemele cum din grabă se pronunță d-l critic.

La pag. 16 : „Uniformitatea în drept internațional nu poate să rezulte decât numai în bază de tratate și poate nici chiar atunci, *din cauza unei faimoase teorii a calificățiunilor datorită d-lui Bartin*“. Cred că nici acest autor nu susține părerea d-lui critic că uniformitate în drept nu poate fi din cauza teoriei sale.

Și, în fine la pag. 32 : „Cred că nu m'am înșelat când am susținut că nu se poate ca o *lucrare de drept internațional privat*, apărută acum 50 ani, să nu-și *revizuiască* opinia asupra...“.

Când este vorba de legături de frază și chiar alcătuirea frazelor, oricine poate observa că d-l critic este departe de a fi un literat, așa după cum pretinde.

La pag. 13 citim : „Această *opinie* care nu poate *negă* ca redactorii codului Napoleon și-au dat seamă de existența conflictelor de legi, recunoaște că aceștia au fost nevoiți să consacre teoria statutelor, *se mulțumesc* însă să câștige ceea ce se poate...“.

Iar la pag. 0 ne spune : *că dreptul comparat este prea puțin serios*.
Unui critic de seamă, care, dacă ar discuta toate chestiunile, ar trebui să scrie o carte care să aibă 1000 de pagini, după cum se rostește (pag. 31) ar trebui să fie mai concis, și să nu ne dea fraze greoaie de înțeles și lungi de câte 12 sau 13 rânduri. (pag. 8, 12, 30, 32).

* * *

D-l Juvara în studiul său critic îmi aduce învinuiri chiar atunci când expun unele teorii sau unele fapte după doctrină sau scrierile anterioare, pretextând că parafrazez. Dar să vedem ce face d-sa când este vorba de a descrie un sistem sau o teorie ?

Citim în Juvara pag. 4 : „D. Weiss este astăzi împreună cu d. Fiore și poate mai mult ca acesta, marele reprezentant al Școalei Italiene, fondată de Mancini la 1851 și cunoscută sub numele de sistemul personalității legilor. Plecând dela ideea, necontestată de nimeni, că nu se concepe suveranitate fără supuși, fondatorii acestui sistem s'au grăbit să conchidă, că toate, dar absolut toate legile unui Stat, sunt extrateritoriale, și că au fost făcute ca să guverneze pe supușii săi, ori unde s'ar afla ei, „pe suprafața pământului“.

Iar în Pillet la pag. 354 : „Școala personalității dreptului : În principiu toate legile sunt personale. Ea datorește origina sa celebrului om de Stat Mancini, și apoi în Franța, a avut de apărător principal pe d. André Weiss. Alți juristi s'au unit deasemenea : Fiore. Această școală pleacă dela ideea că toate legile sunt făcute pentru persoane fiindcă ele le privesc. Prin urmare, în raporturile internaționale ele sunt toate *extra-teritoriale*, și aceasta, pentru raporturile juridice cele mai diverse“.

Adversar înfocat al Școalei italiene, d. Juvara

în loc de a combate cu argumente acest sistem, arată în mod sentențios că este greșit, spunându-ne, întocmai după Pillet următoarele :

La pag. 5 și 6 d-sa scrie : „Principiul școalei italiene este greșit și dovada cea mai bună este că fondatorii acestui sistem, se grăbesc să admită o serie de excepții care reduc principiul la nimic... Școala Italiană chiar înainte de a-și stabili bine principiul se grăbește să admită 3 excepțiuni, cari sunt : regula „*locus regit actum*“, autonomia voinței și ordinea publică internațională“.

La pag. 355 din Pillet citim la fel : „După ce au pus principiul personalității dreptului, autorii acestei doctrine îi aduc trei excepțiuni fundamentale : *Ordinea publică internațională*; regula : „*locus regit actum* și *autonomia voinței*“.

Dar chiar în cele ce ne spune d. Juvara, care-mi pretinde absolut să aduc numai lucruri noi, nu spune nimic care să nu-i fi fost sugerat de d-nii Pillet și Niboyet.

La pag. 5 d-l Juvara : „Plecând dela ideea, necontestată de nimeni că nu se concepe suveranitate fără supuși pe când la rigoare s'ar putea concepe fără teritoriu“. La pag. 355 d-l Pillet : „In adevăr, se poate concepe un Stat fără teritoriu, dar Statul nu poate să existe fără naționali“.

D-l Juvara la pag. 7 : „Excepțiunile : *locus regit actum* și *autonomia voinței*, aplicându-se în două materii *asa de mari*, ca aceea a formelor și a contractelor, *reduc* foarte mult aplicarea principiului stabilit de Școala Italiană“. Iar în Pillet la pag. 357 : „Excepțiuni sunt aduse personalității dreptului de către proprii săi autori. Aceste *reduc* în realitate regula ea însăși“.

Este clar deci că criticul nostru combate pe d. Weiss, cu argumentele d-lor Pillet et Niboyet, și din cetirea prozei d-sale ușor se poate vedea că-i lipsește acea elaritate și fineță de limbă pe care d-sa o pretinde dela alții.

* * *

D-l Juvara ar dori ca să se scrie numai lucruri noi în dreptul internațional privat. De aceea, cred, că nu-i plac monografiile asupra unor subiecte învechite. Dar, precum orice instituțiune se schimbă în fiecare țară, potrivit moravurilor și progreselor ce se realizează, devine greșită și opinia d-sale. În tot cazul, d-sa se contrazice, căci profită la fiecare ocaziune de a-și desvolta teoriile asupra unor chestiuni vechi și elucidate, și care în realitate nu comportă atâtea osteneală.

Ceia ce este curios, e că atunci chiar când tinde să devină original, cel puțin prin definițiuni, elaboratorul d-sale este confuz și poate mai greșit decât doctrina personalității dreptului, pe care o atacă cu vehemență împreună cu d-nii Pillet și Niboyet.

Citească oricine combaterea personalității dreptului, profesat de Școala italiană, și va vedea că d. Juvara nu ne spune nimic nou, precum cere dela alții ; fiind inspirat de ideile d-lui Pillet sau a altor autori, pe care le reproduce fără stil și metodă.

D. Juvara ne spune la pag. 7 :

„*Ordinea publică internațională* diferă nu numai dela Stat la Stat, dar chiar în interiorul unui Stat, dela o zi la alta, de oarece o lege nouă nu poate avea caracterul de ordine publică pe care legea veche nu o avea, și că în aceste condițiuni singura soluție posibilă este să lăsăm pe judecător să cerceteze

singur în fiecare speță caracterul de ordine publică a legii sale“.

Ceilalți autori, între cari Arminyon, ne spun la fel :

„Noțiunea ordinei publice este esențialmente variabilă în spațiu și în timp, nu numai dela o țară la alta, dar chiar în aceeași țară“ (8).

Iar Weiss, în celebra sa operă :

„Interesul general care este baza ordinei publice internaționale, este un lucru esențial actual și mișcător. Nu eră eri ceeace este astăzi, ceeace va fi mâine, și este util să lăsăm judecătorilor facultatea de a modela decisiunile lor după circumstanțe“ (9).

Pillet, favoritul criticului nostru, zice :

„Noțiunea ordinei publice variază după locuri și epoce. Apartine tribunalelor de a descoperi ceeace ascunde în fiecare specie“ (10).

Deși critic strălucit, d. Juvara nu face decât repetă ceeace au spus alții, și nu dă nici o dezvoltare personală, cu referire la nouile legi române, care fac aplicațiune a noțiunii ordinei publice. D-sa termină prin a arăta defectul școalei italiene în această chestiune, după cele spuse de d. Lainé ; dar, se vede că eugetarea sa se mărginește aci, obosind cititorul prin frase confuze (pag. 9 și 10).

* * *

În conflictele de drept internațional privat ar trebui ca să predomină un complex de reguli aplicabile în toate țările, adică să guverneze pretutindenea un singur drept internațional privat.

Cu acest singur sistem neapărat că ar fi cea mai mare siguranță, fiecare știind mai dinainte care lege îi este aplicabilă. În practică, însă, fiecare țară are principiile sale speciale de drept internațional privat, așa că de aci se nasc greutățile ce întâmpină interpretii și instanțele judiciare.

Autorii de drept internațional privat au întocmit diferite sisteme de rezolvare rațională a problemelor ce isvorăsc din cauza conflictelor de legi, și între ele cel mai modern este acel care privește asemenea legi ca teritoriale sau extrateritoriale după scopul social care rezultă din natura lor juridică.

D. Juvara critică sistemul școalei italiene pentru care după cum spune : „Excepțiunea ordinei publice este mai importantă decât regula, căci numai grație acestei excepțiuni putem să ajungem la rezultatul de a nu aplica pe un teritoriu oarecare de cât numai acele legi care pot fi aplicate, adică un foarte mic număr“. Și mai departe : „Și astfel noțiunea ordinei publice internaționale, ușor de înțeles în teoria Statutelor, aci nu mai are nici un sens, fiindcă este prea largă și trebuie să cuprindă legi de natură prea deosebită, cum sunt legea administrativă și legea civilă ; în orice caz excepțiunea căpătă un rol prea mare și distruge regula“ (pag. 9).

În acelaș chip, și cred mai lămurit, d. Pillet ne spune :

„Doctrina italiană nu poate să se împace cu trebuințele practicei decât cu condiția de a admite numeroase excepțiuni care sunt în realitate atâtea con-

traziceri la principiul ei“. O doctrină bună trebuie să nu puie la îndoială principiile, ci să limiteze în mod limpede excepțiunile ce le comportă. La aceasta nu reușește doctrina italiană“ (11).

Iată dar că tot ce spune criticul nostru este parafraset după autorii străini.

Dacă d-l Juvara s'ar fi gândit mai bine ar fi văzut că în zadar promite că va dovedi „când va studia lucrările d-lui Pillet, că și acest autor neputându-se trece de ajutorul ordinei publice internaționale, că aceasta este critica cea mai serioasă ce se poate aduce sistemului d-sale“ (pag. 9).

De multe ori chiar spirite mai luminate ca acel al criticului nostru se găsește în impas de a caracteriza o lege sub raportul teritorialității sau extrateritorialității, chiar dacă au în vedere scopul social sau natura ei.

Astfel, să luăm un exemplu: Legea învățământului primar al Statului român din 1924, prevede obligativitatea și gratuitatea cursurilor pentru adulți, cu sancțiuni coercitive de urmărire contra comercianților și fabricanților cari nu s'ar conforma acestei dispozițiuni. Dacă presupunem că într-o fabrică sunt câțiva adolescenți a unei țări, după a căror lege nu li se impune cursurile de adulți, negreșit că aplicațiunea legii străine va avea sau nu va avea loc după modul cum considerăm măsura luată de legiuitor. Este ea o lege cu caracter intern și cu scop vădit de a asigura dezvoltarea instrucțiunii în țară, negreșit că ea va fi privită ca o lege personală ce nu trebuie impusă străinilor. Dacă însă legii i se dă un scop mai înalt, tinzând de a stabili un principiu umanitar, care îndatorește pe orice Stat să îngrijească de cultura intelectuală a oricărei ființe, aflată într-o vârstă ce necesitează protecțiune și ajutor, desigur că măsura legiuitorului trebuie considerată ca teritorială, ca una ce interesează societatea în general și deci va fi aplicabilă și străinilor, cu tot statutul lor personal, care cere aplicația legilor lor proprii.

În sistemul d-lui Pillet, cu ajutorul ordinei publice se ajunge la aceeași soluțiune. Și este de mirare, că criticul nostru crede că a făcut mare descoperire când susține inutilitatea aplicațiunii noțiunii ordinei publice. De altmintealea, procedarea d-sale păcătuiește și din alt punct de vedere; căci, dacă autori însemnați au scris pe larg despre ordinea publică, nu vedem motivul pentru care se mai ocupă, fără a ne da nimic nou și precis, despre această chestiune, când d-sa găsește că Naturalizarea este fără însemnătate, fiindcă se referă la o problemă veche, discutată și tratată în diferite ocaziuni, așa că nu mai trebuie astăzi a ne ocupa de dânsa.

* * *

Cu toate că noțiunea ordinei publice a fost și este atât de desbătută, am arătat că d. Juvara discută pe scurt această chestiune, căreia însă nu-i dă nici o lumină nouă.

După d-sa ordinea publică internațională este : „cauza juridică a intervenției sub toate formele cele mai neașteptate și în orice moment, a legii teritoriale sau mai precis a legii forului“ (pag. 7).

În primul loc, nu se poate zice că ordinea publică este o cauză, pentru că după câte știm cauza este rațiunea imediată și directă ce determină un fapt.

8) Arminyon, Précis de droit int. privé, Dalloz, pag. 155.

9) Weiss, Traité de dr. int. pr. III, pag. 107.

10) Pillet et Niboyet, op. cit. pag. 422. Încă din 1868 profesorul Alglave spunea acelaș lucru : „Toate societățile umane nu sunt organizate în mod identic ; natura ordinei publice nu va fi deci aceeași în fiecare din ele, ea este susceptibilă de a încerca variațiunile cele mai considerabile“. „Revue pratique de droit français“, XXV, pag. 524.

11) Pillet, „Traité de dr. int. privé“, I, pag. 89.

Ordinea publică este o noțiune mult mai vastă. D. Juvara n'a inventat nimic în definiția ce ne-o dă. Brocher, cu patruzeci de ani în urmă, ne spune acelaș lucru, dar într-o formă corectă: „Ordinea publică internațională este principiul după care necesități interne sau oarecare reguli superioare se opun ca cutare lege străină să-și întindă autoritatea sa asupra teritoriului“ (12).

Din examinarea acestor două definițiuni se vede că pretinsa d-sale inovațiune este o copie infidelă a reputatului și vechiului autor sviteran, și este departe de a nota vre-un progres, cu tot timpul strecurat de atunci și cu toate învățămintele ce le-ar fi putut culege pretențiosul nostru critic, căci d-sa a introdus cuvântul „cauza“, care n'are nici un rost și apoi în definiția ce ne-o dă a omis esențialul, adică motivul neaplicării legii străine.

În patru decenii noțiunea ordinii publice a luat o întinsă dezvoltare în doctrină; și, desigur, că dacă d. Juvara ar fi pătruns chestiunea într'un fel sau altul s'ar fi grăbit să ne desfășure într-o broșură elegantă sistemul d-sale, iar nu să ne facă promisiuni pentru viitor, atât de rar realizabile.

Și, în adevăr, d-sa este cunoscut numai prin pretensele d-sale critici, după obicei, și acum știindu-l atât de impetuos, ne este teamă că nimeni nu se va mai încumeta la studii, de drept internațional privat, spre a nu fi atacat de d-sa. Îl găsește vinovat pe profesorul Weiss pentru că n'a enunțat toate teoriile dreptului internațional într'un manual destinat studenților, dar nu ne spune care este cauza ce l'a făcut să fie atât de obscur, să ne dea numai o veche definițiune cunoscută de toată lumea și să ne spună în gura mare ceeace în mod unanim se recunoaște de toți autorii: că „este greu de făcut un criteriu de deosebire între diversele legi de ordine publică, și că singura soluțiune posibilă este să lășăm pe judecător să cerceteze singur în fiecare speță caracterul de ordine publică“ (pag. 7).

Ori, acelaș lucru l'au spus la fel mulți alții încă din 1889. Surville, Aubry, Despagnet, Fedozzi, Moutier și mai recent Pillet și Arminyon repetă textual acelaș lucru, dând o importanță deosebită principiului teritorialității (13).

D. Juvara fără a pune ceva în loc, ca un critic distractor, nu este original chiar în lupta ce o duce contra ordinii publice internaționale, căci, din acest punct de vedere s'a inspirat și a redat numai sub o formă cu totul neînțeleasă ideile d-lor Pillet et Niboyet. Cred că ași obosi cetitorul dacă aș reda spre convingere argumentarea profesorilor francezi (14) și eminenta prosă a criticului meu, care desigur va servi și în viitor ca model de stil și de pricepere.

D. Juvara, fără a ne da ceva temeinic în loc, îngroapă fără multă pompă regula ordinii publice internaționale, făcând ca acei medici cari, văzând

că pacientul suferă de o boală grea, îl părăsesc aducând vina pe nervi.

Ar fi de dorit mai multă serioșitate dela acei cari se pretind versați în știință și se cred atât de sus ca să poată da lecții altora, în afară de studenți. Dacă d. Juvara, care, chiar în o critică făcută unui savant de prima forță, se mărginește la repetarea confuză a unor noțiuni cunoscute și de a ne aduce ca originalitate în discuție numai exemple cu agricultura din California, taxele de export, chestia moașelor și a medicilor, invenția avocaților, ce ar trebui să credem de colegul d-sale dela catedra de drept public, care, la vârsta sa, a dat dovezi reale de o cultură vastă, de un talent remarcabil și a ridicat Universitatea de Iași în ochii străinătății (15).

* * *

Dacă în toate statele civilizate ar fi comunitate juridică în sensul ca fiecare din ele să aibă organizate la fel toate instituțiunile juridice, ar urma desigur că noțiunea ordinii publice internaționale n'ar mai avea sens, căci, în asemenea ipoteză ideală, regulile care privesc respectarea moralității, asigurării sociale și solidarității umane ar fi aceleași în toate legislațiunile; și ele fiind unanime în toate țările, s'ar impune imperativ tuturor locuitorilor ei.

Dar suntem departe de această epocă de egalitate. Condițiunile în care se află Statele fac cel puțin actualmente imposibilă o atare comunitate pentru soluționarea multor probleme, caracteristice în soluționare fiecărui popor, potrivit datinelor, tradițiunii și gradului de civilizațiune.

Față de această lipsă de comunitate legislativă în raporturile de drept internațional privat, când potrivit principiilor este loc la aplicațiunea unei legi străine, ca în chestiunile de statut personal, ne găsim uneori în neputință de a aplica legea străină, căci, dispozițiunea corelativă a legii teritoriale nu admite derogare, ca una ce este creată în scop de a urmări un interes general, care nu permite nici o stânjenire. Această totalitate de reguli care prescriu respectarea dispozițiunilor de asigurare socială, ale unor legi, într-o țară, în mod imperativ, și cu înlăturarea aplicațiunii altor legi străine, constituie *ordinea publică internațională*. Ea variază dela țară la țară, și va rămâne în dreptul internațional privat, atât cât vor fi deosebiri atât de radicale între legislațiunile diferitelor țări.

Cu drept cuvânt spune d. Alvaréz: „Când civilizațiunea și drepturile popoarelor vor fi pretutindenea aceleași, atunci și numai atunci se va putea pretinde universalitatea regulilor de drept internațional privat“ (16).

Un început de comunitate în acest sens se face prin diferite tratate. Dar și acest mijloc este insuficient, căci natura lucrurilor împiedică crearea unui singur sistem de drept internațional privat. Fiecare țară se dezvoltă zilnic, deosebit, potrivit situațiunii și naturii sale speciale, destul numai ca ea să nu devieze dela principiile fundamentale de civilizație și solidaritate umană.

15) D. Profesor Pella a început prin a crea opere de seamă și originale. Criticul meu se laudă că trebuie mai întâi să dărâme ceea ce socoate că este neghină și apoi să înceapă a crea. Așteptăm pe creator și dorim ca speranța noastră să se realizeze. În tot cazul ocaziunea unei noi critici o va avea, fiind pe cale de a publica un nou volum, ce-i va procura noi osteneli.

16) Alvarez, „Droit intern. américain“, Pedone, 1910, p. 266.

12) Brocher „Droit int. privé“, pag. 349.

13) Surville, „De la personnalité des lois“, Clunet, 1889, pag. 528; Aubry, „Le domaine de la loi d'autonomie“, Clunet, 1896, pag. 465; Despagnet, „L'ordre public“, 1889, pag. 5; Fedozzi, „Ordre public“, 1897, Clunet, pag. 69; Moutier „Du conflit des lois étrangères“, Larose, 1892, pag. 27; Pillet, op. cit. pag. 422; Arminyon, op. cit. pag. 156; În ultimul moment primesc broșura d-lui Varelles-Sommières, 1899, Pichon, „Des lois d'ordre public et de la dérogation des lois“, care are o expunere originală a ordinii publice.

14) Mă mărginesc a cita Pillet et Niboyet, pag. 406 și urm.

Cu toate criticele ce se aduc de d. Juvara, inspirat de alți autori, ordinii publice internaționale, ea va rămâne în dreptul internațional privat, atât timp cât nu se va concretiza norme comune în conflictele de drept.

Teritorialitatea unei legi este după cum spune d. Pillet, „apanajul suveranității teritoriale, pe când personalitatea altor legi este manifestarea legislativă a suveranității personale. Ambele aceste suveranități și-au menirea lor și ele trebuiesc aplicate ca două reguli paralele având în mod egal origina lor în respectul suveranității altuia și destinate a se aplica, și una și alta, ori de câte ori ele nu vin să se ciocnească“ (17).

Ordinea publică internațională intervine ori de câte ori regulile pozitive ale unui sistem juridic se impun în mod absolut, chiar în cazurile în care după regulile de drept internațional privat, ale aceluși sistem, sunt prescrise a se aplica dispozițiunile legislative ale unui alt sistem (18). Și, întrucât, după cum arătat și această noțiune a ordinii publice internaționale variază în timp chiar la același popor, se lasă judecătorului sarcina de a o aplica potrivit progresului și spiritului timpului. În acest chip, nu rămâne îndoială că judecătorul român va îndatora pe soțul străin să dea alimente soției sale străine, chiar dacă, după legea lor națională, nu există asemenea obligațiune alimentară. Legea noastră consideră această obligațiune de ordine publică internațională. Și din contra, dacă legea personală este mai exigentă, dacă ea prevede îndatorire, impunând obligațiune alimentară între frați și surori, se va aplica această lege. Nu poate fi nici o considerație de ordine publică care să înlăture aplicarea legii străine, care este competentă spre a regula asemenea consecințe a dreptului de familie, și care deci aplicată n'ar putea jigni morala sau interesele generale locale (19).

* * *

Nu știu când va studia toate operele de drept internațional privat, căci d. Juvara la fiecare pagină ne spune că și va da părerea când va studia aceste opere (pag. 27, 31).

Observ acum că în critica sa se revoltă în deosebi în contra sistemului d-lui Weiss, care admite în totul ideea personalității dreptului. Criticul nostru învață pe d. Weiss că „într'un tratat elementar trebuie să trateze toate sistemele ce sunt în ființă, că trebuie să lase la o parte legislația comparată, care nu servește la nimic, și care n'a dat d-lui Weiss altă osteneală decât aceea de a le copia dintr'un codice străin, tradus în franțuzește“ (pag. 16).

Critica d-lui Juvara nu i-a dat altă osteneală de cât a redă ideile pe larg și magistral expuse de d-nii Pillet și Lainé; cari discută, însă într'un mod urban părerile d-lui Weiss.

În Lainé găsim: „Propoziția fundamentală: toate legile sunt naționale, pare mai exagerată decât aceea a statutarilor“ (20).

În Juvara: „Teoria școalei italiene cea mai îndepărtată de teoria statutelor“ (pg. 15).

În Lainé: „Cu mult mai profund eronat îmi pare doctrina modernă care ia ca principiu personalitatea dreptului“ (21).

În Juvara: „Sistemul școalei italiene transportat în Codicele Napoleon face din dreptul internațional privat o știință de neînțeles, destinată de a rămâne o simplă gimnastică de creier“ (pag. 16).

N'am avut nevoie să mă supun la multă gimnastică spre a dovedi că criticul nostru se împodobește cu penele de păun ale altora, că se servește de argumentele lor, și mie, un simplu diletant îmi cere numai originalități.

Ori cât s'ar osteni și de acum înainte criticul nostru, nu va putea aduce inovațiuni în aceste chestiuni atât de dificile, pe care le începe și le lasă la mijlocul drumului, promițându-ne a reveni în alte ocazii mai fericite. Rămân zadarnice silințele d-sale, căci, departe de a ne lămurii asupra vre-unui sistem de drept internațional ce ar fi superior, rămânem cu convingerea că toți eugetătorii sunt de acord și că contrazicerile apar numai sub raportul metodei și al expunerii.

În sistemul statutelor, atât de scump d-lui Juvara, rolul ordinii publice internaționale joacă un rol principal; și pe dânsa se bazează doctrina spre a face deducțiunile necesare în aplicațiunile practice. Sub un titlu deosebit, în sistemul personalității dreptului, citata ordine publică are un rol de excepțiune.

* * *

Teoria fraudei la lege, introdusă de jurisprudența franceză, *armă de care nu ne putem trece*, după cum ne spune d. Juvara, cu pretențiunile sale gramaticale de academician, este iarăși trecută în revistă de d-sa, imputând d-lui Weiss că n'o admite în operele sale.

Am urmărit exemplul ce ni-l dă d. Juvara „al francezului care se naturalizează român, pentru a scăpa de unele dispozițiuni ale legii sale naționale, și face astfel un act juridic pe care legea franceză nu-l permite; așa de exemplu, înaintea introducerii divorțului în Franța, ca să poată divorța.

În cazul când tribunalele franceze ar fi chemate să examineze această naturalizare, oricare ar fi forma sub care s'ar prezenta chestiunea dinaintea lor, ele o vor declara nulă, fiind făcută în scopul de a scăpa de sub dispozițiunile legii franceze“ (pag. 21).

Acest exemplu este luat întocmai după cel dat de d-nii Pillet și Niboyet, cari spun: „Se întâmplă adesea ca francezii să se ducă în străinătate unde se naturalizează pentru a obține un rezultat pe care legea franceză o refuză: astfel un divorț mai ușor..., etc.“ (pag. 415).

Al doilea exemplu al francezilor cari se căsătoresc în Anglia, fiindcă nu le convine să facă publicațiunile cerute în Franța, l'a luat d. Juvara tot de la aceiași origină.

„Scopul indivizilor, zice d. Juvara, a fost să scape de dispozițiunile legilor naționale, să fraudeze legea franceză. Tribunalele franceze anulează această căsătorie pentru aceleași motive pentru cari anulează și naturalizarea“ (pag. 22).

„Soții, spun d-nii Pillet și Niboyet, au avut în-

17) Pillet, „Traité“ op. cit. I, pag. 117.

18) Arminyon, op. cit. pag. 153.

19) A se observa desvoltări: Weiss, op. cit. III, pag. 68; Champcommunal, „Les conflits des lois personnelles“ în Revue de dr. int. privé, 1910, pag. 719.

20) Lainé, „La rédaction du Code civil et le dr. int. privé“, Revue de dr. int. pr. 1905, pag. 30.

21) Idem, op. și loc. cit.

tențiunea formală de a scăpa de controlul publicității cerută de legea franceză. Ei s'au ferit de a face publicația prealabilă sau transcriptia" (pag. 542).

Prim urmare, și în această chestiune, d. Juvara nu face decât a repetă ceea ce spun alții. Și, apoi, ne va permite să-i arătăm că tocmai d-sale ca specialist în drept nu-i iertat a face eroare tocmai într-o materie atât de cunoscută.

Dacă este adevărat că în cazul când doi francezi sau doi români se căsătoresc în străinătate în fraudă legii teritoriale, fără a face publicațiunile legale, căsătoria lor poate fi anulată, întrucât însuși acest act este aceluși pe care părțile l-au încheiat în disprețul formelor legii forului, nu este același lucru dacă doi francezi alcătuiesc un act în străinătate spre a înlătură o regulă de drept internațional privat dela obiectul pentru care a fost dictată. Astfel, în cazul naturalizării a doi francezi, spre a nesocoti legea teritorială, manopera lor trebuie înfrântă, dar, spre a se ajunge la acest rezultat este suficient de a nu se ține în seamă noua naționalitate a soților, intervenită spre a ocoli o lege prohibitivă și nu este deci necesar a se anulă actul naturalizării intervenit în țară străină.

Este deci cert că în specie nu se dă nici un efect naturalizării în considerațiunea faptului pentru care a fost dobândită în fraudă legii. Ea, însă, își produce consecințe asupra celorlalte raporturi de drept. Un autor nu propune anularea unei asemenea naturalizări ca d. Juvara, dar numai a-i refuză efectul în vederea actului pentru care a fost obținută (22). Chiar d-nii Pillet și Niboyet spun: „Dacă naturalizarea a doi soți francezi a intervenit fraudulos în străinătate pentru a divorța mai ușor, ordinea publică se opune a recunoaște hotărârea străină (pag. 561).

„Tribunalele consideră contra ordinii publice de a sancționa rezultatul atins fraudulos“ (pag. 415).

Nu poate fi vorba de nulitate în cazul de față, când două persoane și-au schimbat naționalitatea spre a obține în țară divorțul, căci dacă judecătorul locului nu ține seamă de această schimbare în raportul de drept ce-i este diferit, nici nu este interes de a merge mai departe și a hotărî anularea naturalizării săvârșită în țară străină, și care a pregătit numai divorțul.

Noțiunea fraudei la lege este recunoscută de către toți autorii ca fiind foarte variată atât în aplicațiune cât și în efecte. Astfel fiind, nu este de mirare că d. Weiss găsește periculos și plin de greutate sistemul jurisprudenței franceze, aducând în sprijinul părerii sale argumente serioase.

„Din moment ce legislația, spune d-sa, admite libertatea emigrării, ea este obligată de a recunoaște expatriatului beneficiul noului său statut personal. A nu ține seamă de divorțul pe care ambii soți desnaționalizați l-au obținut valabil în străinătate, aceasta însemnează a-i lua cu o mână libertatea pe care i-a dat-o cu alta“ (23).

Totuși, înlăturând teoria fraudei la lege, d. Weiss ajunge la același soluție, socotind schimbarea patriei de către francezi ca *res inter alios* și că nu poa-

te fi izvorul nici unui prejudiciu, în disprețul drepturilor câștigate (24).

Astfel fiind este, ca să nu zic mai mult, cu totul neînțeleasă înjoncțiunea ce d. Juvara o face la adresa distinsului său coleg, d. Weiss:

„Intreb pe d. Weiss, cum se poate ca d-sa, care a *tras* atâtea onoruri dupe urma acestei științe, să nu vrea să înțeleagă că teoria jurisprudenței franceze este o *armă de care nu ne putem trece*“.

Dacă nu se poate trece de această jurisprudență ar trebui d. Juvara ca acum să se mai tempereze, căci socot că chiar și prietenii d-sale vor fi cu toții de acord să-l sfătuiască a citi și a reciti operele d-lui Weiss, pe care mai trebuie să le studieze, după cum singur recunoaște că are de studiat și pe ale d-lui Pillet.

* * *

În patru pagini, d. Juvara trece în revistă și teoria „du renvoi“, prea cunoscută după cum spune, fiindcă a expus-o cu altă ocaziune. Și, desigur, că dacă n'o expune, rămâne în obscuritate.

Ori cine va citi rândurile d-lui Juvara, se va convinge că și în această chestiune, opera d-sale nu este tipul originalității așa precum pretinde în lucrările altora, căci toată esteneala d-sale consistă și de astădată în a repetă câteva fraze ale d-lui Lainé, care se plânge că n'a produs nici o impresiune asupra d-lui Weiss argumentele ce le dă împreună cu d. Labbé spre a combate vechia teorie „du renvoi“.

Dar, greșesc, d. Juvara adaugă ceva original, ce nu găsește în ceilalți autori, spunând: „D-nii Weiss și Fiore *constient sau inconstient*, cred că dreptul internațional privat este unul singur pentru toată lumea de o civilizație egală și se impune judecătorilor din propria lor autoritate“ (pag. 20).

La ce să mă aștept, cu autorul unei modeste monografii, dacă d. Juvara găsește asemeni calificare pentru savanți mondiali ca Weiss și Fiore. Este regretabil că și d-sa n'are însușiri reale de savant ca să ne dea opere serioase, precum au început câțiva distinși profesori universitari din Capitală, iar nu să se mărginească la critici cu totul neobiective și de multe ori ofensatoare.

Problema noțiunii „du renvoi“, așa precum este pusă de doctrină, poate fi formulată astfel:

„Când după regulile conflictelor de legi ale unei țări, legea celeilalte țări este competentă, trebuie aplicat dispozițiunile de pur drept intern a acestei ultime legi sau regulile sale de drept internațional? Dacă se aplică dispozițiunile dreptului intern ale legii acestei țări ultime se zice că nu este „du renvoi“. Dacă însă se face apel la dispozițiunile conflictului de legi formulate de legislația țării a cărei lege este competentă ne găsim în acceptarea teoriei „du renvoi“; și, găsim soluțiunea, nu în legea ultimă pe care o arată prima lege, ci în aceea în care legea ultimă ne trimite la rândul ei“ (25).

Teoria aceasta, deși veche, nu trebuie nesocotită așa după cum spune d. critic, căci până astăzi nu s'a spus ultimul cuvânt asupra ei. Și ca dovadă, întrebuintând metoda d-sale, invoc autoritatea profesorului Arminyon, care, anul trecut, în volumul său de drept internațional, o tratează în 24 pagini.

22) Laurent, „Dr. int. pr.“ V, No. 155; Cogordan, „Nationalité“ p. 181. Vezi și numeroase decizii ale Casăției franceze citate de Arminyon op. cit. pag. 206. Pillet, pag. 561, No. 476.

23) Weiss, „Nationalité“, pag. 460.

24) Weiss, op. cit. pag. 455.

25) Pillet et Niboyet, op. cit. pag. 379; Arminyon, „Droit int. privé, pag. 129.

arătând cu argumente convingătoare situațiunile în care această teorie trebuie să fie admisă (26). Pentru ce dar d. Juvara face atât de severă reprimandă d-lui Weiss și chiar d-lor Pillet și Niboyet, că revin neconținut asupra ei ? (pag. 19).

Chiar d. Weiss nu este partizanul absolut al teoriei „du renvoi“, căci d-sa împreună cu o mulțime de alți autori o limitează în ipoteza exclusivă a statutului personal, în raporturile unei țări cu alte țări, care fac să depindă acest statut de legea domiciliului și nu de legea națională (27).

D-nii Lainé și Pillet combat teoria „du renvoi“ după cum combat și doctrina personalității dreptului. Cel dintâi spune că dacă legiuitorul unei țări a determinat legea care guvernează un raport de drept, în mod teoretic, orice altă lege este incompetentă (28). D-nii Pillet și Niboyet sunt și mai expliciți, arătând că nu este posibil și este contra oricărei logice de a se recunoaște unei regule de conflict de drept a unui alt suveran străin mai multă autoritate decât aceia ce trebuie dat legii forului (29).

Fiind știut că judecătorii ca și legiuitorii dau preferință în totdeauna legii forului, este cert că numai când este just și din motive bine cuvântate fac aplicatiunea unei legi străine. În cazul, însă, în care sistemul de drept internațional consacrat atribuie competență unei legi străine, ea trebuie aplicată. Legea străină, după cum spune d. Arminyon, sub un punct al litigiului, se încorporează la *lex fori* și devine o parte integrantă dintr'însa, astfel că de a refuza să se urmeze dispozițiunile uneia, însemnează a nu da ascultare celeilalte (30).

Intr'un cuvânt, în conflictele de drept trebuie să avem în vedere sistemul de drept întocmit de legiuitorul forului, și numai când acest sistem lasă loc interpretărei, trebuie să luăm o măsură sau alta după considerațiunile de justiție și necesitate socială ce militează pentru sau contra teoriei așa zisă „du renvoi“.

În toată critica d-lui Juvara și în această chestiune ca și în toate celelalte nu resar idei originale, nu se văd chiar ideile, expuse de alții, redactate sub o formă înțeleasă și cu stil.

Proclamându-se sententios singur de autoritate în materie, nu dă voie altora să gândească sau să scrie, găsește greseli în expunerea unor păreri contrare în aceste chestiuni controversate și în soluționarea căror nu s'a spus ultimul cuvânt.

Ca să-și arate superioritatea tratează de sus pe cei mai de seamă autori, găsind că lucrează inconștient, că lucrările lor cuprind subiecte fără interes sau că sunt în principiu afaceri de librărie.

În numărul viitor mă voi ocupa de încercările critice ale d-lui Juvara spre a vedea dacă ele pot dăruia, precum dorește, lucrarea mea : „Naturalizarea în România“.

DIMITRIE G. MAXIM

Fost Președinte la C. Apel București

(Va urma).

PENTRU MAGISTRATURA

De mai mult de opt ani, am avut marea cinste să pot vorbi în numele baroului român, corpul cel mai select, cel mai conștient și cel mai independent din orice societate. În această rară și grea demnitate, am avut mai cu seamă două ținte bine determinate: să țin nestrîbită și întreagă toată mândria și toată demnitatea acestui corp și să lupt pentru desăvârșita armonie dintre magistratură și barou. Am crezut că această armonie nu se putea stabili, decât pe baza unui rigid și intransigent respect reciproc dintre aceste două corpuri.

Marea mea mândrie de conducător al baroului român, este una singură : sub oblăduirea mea n'a fost un avocat jignit de un magistrat, fără ca el să nu fie imediat reabilitat ; n'a fost avocat jignitor al unui magistrat, fără ca el să nu fie imediat judecat. Numai avocații și magistrații inconștienți, au putut să vadă în gestul meu, un spirit de învrăjpire dintre aceste corpuri, pentru că între două corpuri care se jignesc reciproc, poate fi liniște teroristă, dar nu armonie. Și între aceste corpuri de juriști, eu am găsit un armistițiu terorist și o vrajbă surdă.

Din partea corpului meu, cu mici excepțiuni, am găsit înțelegerea teoriei mele. Unii, foarte rari magistrați însă, au rămas la vechiul spirit de autoritarism al funcționarului român, care din puterea lui nu apreciază decât deliciul abuzului de putere.

Față de ei am procedat totdeauna cu rezervă și am lăsat timpului sarcina de a complectă opera de armonizare. Eu însă în orice magistrat am respectat întreaga magistratură și n'am răspuns la orice jignire a Corpului nostru, decât cu deferența pe care o merita, nu magistratul jignitor, ci magistratura din care el făcea parte.

În special am răbdat și am iertat multe jigniri ale magistratului Ion Manu, care și-a luat meseria de insultător public al baroului român și de învrăjbitor al baroului cu magistratura. Credeam că reprezentanții din afară și din năuntru ai magistraturei, vor interveni pe lângă acest magistrat, pentru ca să înceteze opera sa funestă. Am reclamat Ministerului de Justiție, dar nu s'a produs nimic nici până astăzi. De mai multe ori l'am iertat. Astăzi însă, acest magistrat insultă și calomniază corpul avocaților în mod intolerabil. Mă văd lăsat la mijloacele noastre speciale și pentru că trebuie să răspundem după obraz, mă văd silit cu adânc și sincer regret, să mă cobor la nivelul scriitorului insultător și să răspund cum se cuvine unui magistrat care comite delictul de insultă și calomnie, contra unui corp întreg. Acum în urmă, după ce a arătat ce poate da ca scriitor, vrea să arate ce poate da și ca legiuitor, și propune ca corpul avocaților să fie condamnat pentru grevă ca pentru un delict. După tragedia magistratului, vine comedia legiuitorului.

Cer iertare în mod sincer și leal întregii magistraturi, că în lipsă de alte mijloace legale, trebuie să lovim fără cruțare pe un magistrat, care prin articolele sale și prin propunerile sale legislative ner serioase, face rău chiar corpului său.

Vom ști să facem deosebirea între magistratul Manu și grafomanul Manu. Avem conștiința că lucrăm chiar în interesele magistraturei. În orice caz trebuie tăiată pofta de a mai insulta un corp și o vom tăia cu orice risc de orice natură.

DEM. I. DOBRESCU

Prezidentul „Uniunii Avocaților din România“

26) Arminyon, op. cit. pag. 127—151.

27) Weiss, op. cit. III, pag. 92

28) „Revue Lapradelle“, 1907, pag. 331 ; Pillet et Niboyet, pag. 395.

29) Pillet et Niboyet, op. cit. loc. cit.

30) Arminyon, op. cit. pag. 145.

RECENZII

SORIN NEGRUTZI, *Incercări de Psihobiologie penală*, pagini 238, București, 1926.

Problemele de știință criminală modernă sunt, mult prea puțin, dar îndeajuns de confuz cunoscute la noi. Mulți sunt acei ce cred că din moment ce pot împerechea numele lui Lombroso, Ferri, Garofalo, Lacasne și alții, ca noțiunile vagi de tip criminal, substitutive penale, delict natural, bulionul crimei, și alte reminiscențe de pe băncile Universității, știința criminală nu mai are taine pentru ei.

Am avut ocaziunea acum câțiva ani să auzim într-o sesiune a unei Curți cu Jurați pe reprezentantul Ministerului public încheindu-și zilnic rechizitoriile cu constatarea că acuzații aparțineau adevăratului tip lombrosian. Ce ar fi crezut bieții jurați de acest tip lombrosian nu ne mai întrebăm; ce credea onoratul reprezentant al societății se înțelege dela sine, fiindcă ar trebui să ne întoarcem cu 40 de ani în urmă pentru a nu ne mai mira.

Și dacă pe tărâmul criminalologic suficiența celor mulți nu cunoaște jena, apoi pe tărâmul dreptului penal pur această suficiență nu mai are margini. Oricine a luat o bilă albă la examenul de penal, sau a răsfoit vreun manual, ori a scris un articol sau a dizertat asupra vreunei chestiuni de drept penal, se crede stăpân pe această disciplină, decretând cu o sublimă naivitate că cu puțin *bun simț* și cam tot pe atâta osteneală poți cât ai clipi din ochi deveni penalist.

Nu ne asumăm sarcina de a distruge această iluzie; cei ce posedă *bunul simț* cu care voesc să rezolve problemele penale, se vor convinge singuri de iluziunea lor; pe cei cari nu l' au, cine i-ar putea convinge vreodată?! Dovada imposibilității ne-o dă însăși literatura noastră penalistică; s'au scris și se scriu, chiar acum la finele primului patrar al sec. XX, studii, monografii, articole în cari se pornește dela idei și principii de mult îngropate, se invoacă păreri și autori seosi din circulațiune, în fine se umblă pe cărări bătătorite fără a se ști că la capătul lor s'a înfipt de mult placa care indică: „pe aci se găsește drumul“. E trist, dar adevărat!

În această dezorientare, câteodată se ivesc și lucrări meritorii, fruct al unei munci serioase și al unei bune înțelegeri a chestiunilor tratate. Ele trec neobservate pentru cei mulți, dar în schimb își iau locul ce li se cuvine în templul științei, căci porțile acestui templu stau totdeauna deschise pentru cei chemați, ei pot intra tăcuți, modești, fără bilet de intrare, ca la ei acasă. Când cineva pătrunde cu sgomot în acest templu desigur că este un intrus; pentru intruși porțile sunt închise, pentru a le deschide, nechematii fac vâlvă, dau drumul trâmbițelor reclamei, își împodobesc infirma operă ca o lămânare de botez cu zorzoane scilpitoare dar ieftine și adeseori porțile se deschid, zgometul e prea mare și cei dinăuntru... au nevoie de liniște!

Domnul Sorin Negrutzi a pășit prin poarta deschisă, modest în atitudine, dar demn și valoros în pasul său. Incercările d-sale de psihobiologie penală sunt un model de muncă cinstită, serioasă și pricepută.

Într'un capitol preliminar d-sa evidențiază, în lumina nouilor aspecte ale vremurilor de astăzi, nevoia tot mai imperioasă de a se armoniza disciplinarea vieții de relațiune cu realitățile cunoscute și îndelung verificate de știința modernă, proeminând interesul covârșitor pe care această armonizare trebuie să o aibă în domeniul penal.

Rând pe rând examinează apoi marile probleme de psihobiologie, cu o competență care dovedește îndelunga și profunda meditare.

Partea întâi a lucrării este consacrată problemei fundamentale a psihobiologiei: determinismul. Partea a doua tratează despre corelațiunea ce trebuie să statornicească între psihobiologie și dr. penal, prin așezarea la temelie acestui drept, ca element primar, infractorul iar nu infracțiunea. Un studiu amănun-

țit asupra diferitelor categorii psiho-biologice de criminal, ilustrat cu exemple tipice formează capitolul cel mai vast al lucrării. Urmează apoi examenul infracțiunii, nu ca entitate juridică, ci ca fenomen bio-social, autorul statornicind criteriul după care trebuie să se despartă ilicitul penal din ansamblul actelor ilicite.

În fine interesante pagini sunt rezervate reacțiunii sociale contra criminalității latente — prevențiune — și contra celei revelate — represiune. În concluziuni autorul semnalând opera înceată dar sigură a evoluțiunii în domeniul concepțiunilor pe care se sprijină dreptul, conchide că dreptul penal tinde către o mai desăvârșită umanizare prin modelarea represiunii în raport cu realitățile ce stau la baza crimei.

Lucrarea domnului S. Negrutzi nu împlinește numai un gol, ea va trage o brazdă. Scrisă într-o formă seducătoare, cu o putere de sinteză pe care nu o permite de cât o adâncă cunoaștere a problemelor tratate, această lucrare va sta egal de utilă și valoroasă atât pe masa celor mai pretențioși specialiști, cât și pe aceia a iubitorilor de a se instrui. Cum prima edițiune se va epuiza mult prea curând, îndemnăm pe distinsul ei autor să nu ezite de a pregăti o a doua edițiune mărită, pentru a adânci brazda trasă de înaintașa ei. Ne-am bucura ca în aceasta a doua edițiune să întâlnim folosite imensul material și nouile concepțiuni pe care le oferă literatura de specialitate germană și italiană în acest domeniu; după cum am dori să vedem lărgindu-se capitolul privitor la corelațiunea dintre psihobiologie și dreptul penal printr'un studiu asupra pedepsei ca element susceptibil de a se angrena prin funcționarea sa difuză și concretă în ansamblul factorilor ce pot determina în conștient și în subconștient o rezultantă, această problemă fiind punctul capital al rațiunii de a fi a pedepsei.

Sfârșim printr-o comparațiune, prin care nu voim să jignim cătuși de puțin modestia autorului: *En. Ferri* și-a început cariera cu o broșură modestă: *I nuovi orizzonti*, care mai târziu deveni celebra Sociologie criminală care a înrăurit atât de mult știința penală, dorim cel puțin în câmpul restrâns al literaturii noastre criminalistice acelaș succes d-lui Negrutzi.

VINTILA DONGOROZ

* * *

C. TUNESCU. *Legea pentru Curtea de Casație și Justiție din 20 Decembrie 1925 și Legea pentru contenciosul administrativ din 23 Decembrie 1925.*

Autorul, care adnotase legea din 1910 pentru organizarea Inaltei Curți, ne dă într-o broșură de 210 pagini textul legii din 1925 însoțit de note cari cuprind legislația anterioară, lucrările preparatorii, extrase din expunerile de motive și debaterile parlamentare, uneori în extenso.

Legea contenciosului administrativ cuprinde pe lângă notele mai sus indicate și o culegere jurisprudențială.

Utilă pentru a da profesioniștilor textul și îamuririle imediat necesare, broșura d-lui Tunescu dorim s'o vedem la o a doua ediție completată cu jurisprudența referitoare și la legea Inaltei Curți și însoțită de un comentariu analitic cu legislația, doctrina și jurisprudența străină. Nimeni nu e mai indicat decât vechiul și statornicul comentator al organizației Inaltei Curți să ne dea această lucrare cu atât mai necesară cu cât ne e greu să credem că simpla citire a legii însoțită de lucrările parlamentare face ca textul să apară luminos și înțelesul său să nu mai „prezinte nicio greutate“.

(N. R.)

S'a pus sub presă: **CURSUL DE DREPT COMERCIAL** ținut la licență anul III de d-l Prof. suplinitor *C. A. Stoeanovici*, tratând: **DESPRE SOCIETĂȚILE COMERCIALE**. Volumul va fi complet gata la finele lui Mai.

D-nii studenți îl pot procura chiar de acum în fascicule dela *Librăria „Curierul Judiciar“*, str. Artei 5. *Prețul* unei fascicule de 32 pagine lei 45.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 3 Noembrie 1925

Președinția d-lui AL. ALESSIU, Consili r

A. Ghilteik cu S. Simon

Decizia No. 3120.

Chirie. Renunțare anticipată la beneficiul prelungirii făcute sub condițiune rezolutorie. Dacă poate fi declarată nulă ? Art. 7 alin. 2 al legii chiriilor din 1924.

Legiuitorul în art. 7 alin. 2 al legii chiriilor din 1924 a declarat nule numai renunțările pur și simple la beneficiul prelungirii contractelor, nu și cele sub condițiune rezolutorie ca în speță, unde rezilierea contractului este legată de un eveniment incert și viitor, moartea mamei intimatului.

Curtea,

Prezintă recurentul prin procurator d. adv. Sigmund-Speer, și intimatul asistat de d. adv. Perianu. S'a ascultat recurentul în desvoltarea motivelor de casare și intimatul în combateri,

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de A. Ghilteik în contra sentinței Nr. 554-925 a Tribunalului Ilfov, secția IV dată în proces cu S. Simon.

Văzând motivul II de casare astfel formulat :

„Tribunalul, care adoptă în totul Cartea de judecată, violează art. 7, al. II și art. 8 din legea din Martie 1924, pentru prelungirea contractelor.

Părțile au stipulat în momentul contractării rezilierea în caz de moarte a d-nei Ana P. Simon, clauză care nu contrazice dispozițiunile art. 7, al II, nici art. 8 din legea de prelungire chiar în ipoteză că convențiunea d-lui Simon ar fi un contract de închiriere“.

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care se constată că recurentul în calitate de proprietar, a chemat în judecată pe intimatul S. Simon pentru ca să se constate juridicește, că contractul de închiriere încheiat cu def. Ana Simon s'a reziliat odată cu moartea acesteia, și ca atare, intimatul numai poate locui în imobil ce deține, chiar în cazul când obligațiunea autentificată la Nr. 5232-920 ar constitui un contract de închiriere ;

Că această acțiune a fost respinsă ca neîntemeiată atât de Judecătoria ocolului VII Urban București, cât și de Tribunalul Ilfov, secția IV, care prin sentința atacată, adoptă în totul motivele de fapt și de drept din hotărârea primei instanțe ;

Având în vedere că pentru a respinge acțiunea prima instanță constată că între recurent și mama intimatului, azi decedată a intervenit în 1920 un contract de închiriere, având de obiect parterul imobilului din str. Mircea Vodă 64, pe termen de zece ani, cu clauză că dacă înăuntrul acestui termen chiriașa Ana Simon va înceta din viață, contractul va lua sfârșit la Sf. Gheorghe sau Sf. Dumitru următor, menționându-se că pe toată durata contractului va locui în imobil și intimatul S. Simon, fiul chiriașei ;

Că ulterior acestui contract, a intervenit între S. Simon și recurent obligațiunea autentificată sub Nr. 5232-920, prin care intimatul declară că acceptă în totul clauzele din contractul mai sus arătat, obligându-se a plăti cu titlu de despăgubire pentru folosința imobilului câte 1000 lei la fiecare din termenele prevăzute în contract ;

Că interpretând această convenție, prima instanță găsește că obligația constituie un contract de închiriere, intervenit între recurent și intimat prin care acesta din urmă a renunțat la beneficiul prelungirii, în caz de deces al mamei sale ;

Că întrucât potrivit art. 7 alin. II din noua lege a chiriilor este nulă orice renunțare anticipată la prelungirea legală, urmează de aci că cu toată renunțarea, intimatul beneficiază de prelungirea contractului ;

Că chiar în ipoteza că obligația de mai sus nu ar fi un contract de închiriere, intimatul încă beneficiază de prelungire conform art. 8 care prevede că membrii familiei chiriașului decedat se bucură de prelungire, clauza rezolutorie din contract este nulă ;

Având în vedere că prin motivul II de casare se susține de recurent că prin violarea art. 7 alin. II și art. 8 din actuala lege a chiriilor instanțele de fond i-au respins acțiunea, deși clauza prin care părțile au stipulat rezilierea contractului în caz de deces al chiriașei Ana Simon, nu contrazice întru nimic aceste texte ;

Având în vedere că instanțele de fond au respins acțiunea recurentului pe considerațiunea că chiriașul beneficiază de prelungire, fie că ar pretinde aceasta în baza art. 7 alin. II, care declară nule orice renunțări anticipate la beneficiul prelungirii, fie în baza art. 8 care acordă beneficiul prelungirii membrilor familiei chiriașului decedat, deoarece renunțarea intimatului fiind pură și simplă este inoperantă sub imperiul actualei legi a chiriilor ;

Având în vedere că rezilierea contractului fiind condiționată de un eveniment viitor și necert, moartea chiriașei Ana Simon mama intimatului, este inexactă constatarea instanței de fond că renunțarea recurentului la beneficiul prelungirii făcută sub aceiași condițiune, ar fi o renunțare pură și simplă ;

Considerând că față de scopul urmărit de legiuitor, de a se înfrâna spiritul de speulă al proprietarilor, care ar fi impus dela început chiriașilor clauza renunțării la beneficiul prelungirii contractelor, dispozițiunile art. 7 alin. II are a se aplica numai la renunțările anticipate pure și simple, care depind de voința proprietarului, iar nu și în cazul când ca în speță, renunțarea la acest beneficiu depinde de un eveniment viitor și necert, nesubordonat voinței proprietarului ;

Că legiuitorul prin art. 7 alin. II referindu-se numai la renunțările pure și simple, renunțarea intimatului făcută sub condițiunea rezolutorie este valabilă, astfel că numai cu violarea acestui text instanțele de fond au respins acțiunea recurentului.

Că deci motivul II de casare fiind întemeiat recursul urmează a fi admis, fără a mai fi necesară examinarea motivului I, iar în fond pentru considerațiunile de mai sus a se admite și acțiunea în evacuare intentată de recurent, intimatului.

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul și casează.

NOTA. — Contractul prevede următoarea clauză: „Termenul închirierii e de 10 ani, cu începere dela 23 Aprilie 1920, cu mențiune expresă că închirierea se face numai în vederea d-nei Ana P. Simon și ca urmare, în caz dacă eu Ana P. Simon

ași muri înăuntrul termenului de 10 ani, contractul încetează de drept dela primul Sf. Gheorghe sau Sf. Dumitru ce va urmă după moartea mea și fără ca urmașii mei să aibe vre-un drept asupra acestui contract de închiriere, întrucât așa ne-a fost înțelegerea noastră“.

Vedem deci, că contractul are un termen de 10 ani și un termen eventual, condiționat de moartea chiriașei. Moartea chiriașei e un eveniment cert în raport cu ființa omenească, dar circumscris de durata de 10 ani a contractului e un eveniment necert, întrucât nu se știe dacă s'ar întâmpla în acest spațiu de timp.

Termenul necert face să depindă obligația de un eveniment viitor, sigur, dar cu dies incertus; realizarea evenimentului e sigură, dar momentul realizării nesigur (*Alexandresco* VI, p. 24; *Laurent* XVII, 174; *Cantacuzino*, p. 513 n. 575; *Boyer*, sur 1185, p. 484; *Aubry et Rau*, vol. IV, p. 133; *Demolombe*, XXV, 574; *Larombière*, III, 1186, n. 2; *Huc*, VII, 282; *Baudry Lacantinerie* II, 968; D. 900, 2, 218; *Colin et Capitant*, II, 190).

Condiția rezolutorie, face să depindă obligația de un eveniment nesigur ca posibilitate de împlinire și necert ca dată“ (Vezi autorii citați).

Cum termenul eventual din contract — *moartea chiriașei* — e posibil să nu sosească în cei 10 ani ne găsim în fața unei pure eventualități, deci nu s'ar mai putea numi termen pur și simplu (*Laurent*, XVII, 179; *Pothier*, Des Obl. 224, 226; *Colmet de Santerre*, V, p. 170; *Demolomb*, XXV, p. 446; *Colin et Capitant*, II, p. 190), căci evenimentul e nesigur dacă se va întâmpla. În acest caz termenul condițional, echivalează cu o condiție rezolutorie, căci stinge contractul prin venirea morții.

Condiția rezolutorie operează cu efect retroactiv, considerând că nici odată n'a luat naștere obligația (*Alexandresco*, VI, p. 71; *Aubry et Rau*, IV, p. 82; *Larombière*, III, art. 1183, n. 36 și 37; *Demolombe et Col de Santerre*, V, 104 bis; *Demolombe*, XXV 472-474; *Laurent*, XVII, 114, 115; *Huc*, VII, 265; *Baudry Lac. et Barde*, II, 888; D. 98, 1, 457; P. 900, 2, 102; *Boyer*, sur 1183; *Hamangiu*, Cod. Civ. adn. art. 1019).

Cum operează condiția rezolutorie într'un contract de închiriere? Poate șterge trecutul și repune în situația anterioară? Evident, nu. De aceea, *Alexandresco* spune:

„Condiția rezolutorie aplicată la contractele succesive (locatie) nu este decât un termen (?), care aduce încetarea pentru viitor a contractului fără a opera o rezoluțiune propriu zisă pentru trecut“ (Vol. VI, p. 71, notă).

„Le locataire a occupé les lieux loués comme locataire; voilà un fait qui ne peut pas être effacé. (*Laurent*, XVII 121) „tout ce qu'elle veut, c'est de mettre fin au bail“ (*Demolombe*, XXV, 469; *Can-*

tacuzino, p. 517; *Aubry et Rau*, IV, 302 în fine; *Huc*, VII, 265).

Doctrina denumește acest termen-condiție, *termen rezolutoriu*.

„L'arrivée de cet événement résout l'obligation, en ce sens qu'elle est éteinte; mais l'extinction n'a point lieu retroactivement, l'obligation est seulement résolue pour l'avenir“ (*Laurent*, XVII, n. 179; *Alexandresco*, VI, p. 73 cu aut. cit.). În acest caz avem obligatio pura, sub conditione resolvitur. (*Colmet de Santerre*, V, p. 170; *Demolombe*, XXV p. 446, n. 466 și 467).

Iată de ce Înalta Curte consideră moartea chiriașei ca un eveniment viitor și necert (în spațiul celor 10 ani), clauză de renunțare pură și simplă. E vorba de un termen condiționat-rezolutoriu.

Deoarece cu d-na A. Simon locuia și S. Simon fiul său, acesta face un act autentic cu titlu obligație în care se scrie:

„Se menționează expres că, ori când și din orice cauză contractul dintre mama mea Ana Simon și d. A. Ghilețik s'ar reziliă, eu n'am nici o pretențiune și nici un drept de a mai locui în sus zisul imobil și înțeleg să respect în totul dispozițiunea clară și precisă cu privire la rezilierea contractului în caz de moartea mamei mele“.

Se mai stipulează o sumă anuală de plătită drept despăgubire pentru permisiunea de locuire.

Contract de închiriere. Instanța de fond interpretează această convenție drept contract de închiriere, deși părțile înlătură prin termeni expresi ideia de contract. Înalta Curte nu rezolvă problema. E de principiu că judecătorul în interpretarea contractelor nu poate trece peste intenția clară și precisă manifestată de părți în cuprinsul contractului, decât violând voința lor. (*Aubry et Rau*, IV, p. 568; *Demolombe*, XXV, 4; *Laurent*, XVI, 502; *Baudry Lac. et Barde*, I, 556).

Dar judecata intitulându-l contract de închiriere, trebuia să se ocupe de situațiunea lui în drept. Ori din clauza de mai sus, rezultă că e vorba în cel mai rău caz de un contract accesoriu, dependent de soarta primului, care urmează soarta principalului. Art. 7, alin. II leg. chiriilor consideră nule clauzele de renunțare anticipată. Jurisprudența consacră ca valabile acele cari nu sunt pure și simple, ci cari lucrează în eventualitatea venirii unui eveniment viitor și necert. (Cas. I, 2, I, 924, „Jurisprudența Generală“ 560-924; Cas. I, 650-922; C. A. Buc. IV, 23-922; vezi *Conduratu*, p. 616-617; Cas. I, 1087-924, „Jurisprudența Generală“ 746-925; Cas., I, 827-925, „Jurisprudența Generală“ 1139-925; Cas. I, 31, 1925, P. S. 223, 1925 cu trimiterile din notă; și numai în ce privește chiriașii de sub art. 10 (Cas. I, 1850-924 „Jurisprudența Generală“ 1089-925; Cas. I, 522-925 „Jurisprudența Generală“ 1038-925; C. A. Buc. II, 36-925 „Jurisprudența Generală 1869-925).

Contractul de al doilea fiind în dependență de primul, înseamnă că se va rezilia când și dacă primul se va rezilia. Deci soarta lui depinde de venirea evenimentului viitor necert — *dies incertus* — ea dată, și necert ca eventualitate în spațiul celor 10 ani, o dublă incertitudine la baza eventualei renunțări. De aceea Înalta Curte în acord cu toată doctrina, consideră clauza rezilierii ca un termen-condiție și nu pură și simplă, depinzând de voința proprietarului, astfel că e operantă clauza.

Dar chiar pe baza art. 8, așa zisul chiriaș trebuie evacuat. Art. 8 prevede dreptul succesorilor conlocuitori să beneficieze de prelungire. O primă chestiune: legea nu e de ordine publică (*Conduratu*, p. 618) cel puțin în unele articole și ca atare renunțările operează, ca și transacțiile. Renunțarea la un drept viitor de interes privat e admisibilă (*Japiot*, Pr. Civ. et Com., p. 13; *Aubry et Rau*, I, par. 37; Cas. I, 751-922) asemănător vânzării, deci dacă S. Simôn avea un contract, el putea renunța la beneficiul celei legi viitoare sub formă de termen rezolutoriu. Dar mai e chestiunea: art. 8 prevede dreptul la beneficiul legii a moștenitorilor sau a) *jure hereditario* și în acest caz nu se mai putea prelungi locațiunea fiind legată de persoana moartă și stinsă prin moartea ei conform clauzei de renunțare, deci între drepturile succesiunii nu va găsi dreptul de beneficiu, sau b) *jure proprio* cu atât mai mult nu se poate prelungi de oarece a operat renunțarea condiționată cu moartea titularului contractului, renunțare dată de însuși moștenitor.

BENEDICT BERNSTEIN

Consiliul de reviziune permanent al Armatei

Sedința publică din 14 Ianuarie 1926

Președinția d-lui GHINESCU IOAN, General de Divizie

Recurent Caporal t. r. Ștern Ludovic

Decizia No. 14

Martor. Denunțator nerecompensat în bani de lege. Dacă trebuie dispensat de jurământ când este ascultat sau nu. Art. 342, 347, 348 pr. pen., 103 și 134 C. J. M.

Când o persoană a figurat ca denunțatoare într-un proces penal, fără a fi fost recompensată în bani de lege, ascultarea sa ca martor sub prestare de jurământ este facultativă, nu obligatorie.

Consiliul, deliberând,

Asupra motivului unic de recurs depus de d-nii avocați Colonel N. C. Homoriceanu și Gr. D. Greul.

„Violarea art. 342 pr. p. comb. cu art. 134 Nr. 4 C. J. M.

„Conform dispozițiilor acestui text de lege, martorii înainte de a lor depozitiune vor face înaintea Consiliului jurământul de a vorbi fără ură, fără frică, etc. și îndeplinirea acestei formalități trebuie constatată în sentință sub pedeapsă de nulitate.

„Ori în speță, martorul plutonier major Grănescu Ioan, notificat ca atare la îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 103 C. J. M. și prin urmare dobândit din acel moment desba-

terilor, nu mai putea fi dispensat de jurământ, decât dacă Consiliul ar fi constatat și consemnat în sentință vre-un caz de împiedecare din acele enumerate în mod limitativ de art. 347 proc. pen.

„Într'adevăr, din examinarea sentinței aflate în dosar la fila 36 verso, se constată că numitul martor a fost audiat ca martor fără a fi prestat jurământul și fără a fi arătat cauza de împiedecare. Procedându-se astfel legea a fost violată”.

Văzând textul art. 342 din c. instr. crim.

Având în vedere că, după dispozițiunile acestui articol martorii, citați la desbateri, sunt ținuti — înainte de a lor depozitiune să facă jurământ înaintea Curții de a vorbi fără ură, fără frică și fără părtinire, de a spune tot adevărul și nimic alt decât adevărul;

Considerând că dela această regulă generală codul de instrucțiune criminală face următoarele 2 excepțiuni și anume:

a) Prin art. 347 scutește de jurământ pe toate persoanele chemate a depune și cari s'ar găsi în vre-un grad de rudenie sau alianță cu acuzatul anume specificate în cele 5 paragrafe de sub acest articol, cum și pe denunțatorii recompensați în bani de lege;

și b) Prin art. 348 pr. pen. face facultativă iar nu obligatorie ascultarea ca martori a denunțatorilor nerecompensați în bani de lege;

Considerând că, din examinarea sentinței atacate cu recurs se vede că acuzarea a propus a fi ascultată la desbateri 3 martori între cari și pe plutonierul major Grănescu Ioan, care a fost audiat fără a presta jurământul prescris de art. 342 pr. pen., iar din chestiunile de culpabilitate la cari instanța de fond a răspuns afirmativ reese că numitul plutonier fusese insultat și lovit de recurent;

Că, întrucât dar se constată că potrivit art. 348 pr. pen., ascultarea pacientului plutonier major Grănescu Ioan ca martor, adică sub prestare de jurământ, eră în speță facultativă iar nu obligatorie, motivul unic de recurs este neîntemeiat și ca atare căută a fi respins.

Pentru aceste motive, consiliul, în unire cu concluziunile Comisarului Regal, în virtutea legii, decide: Respinge recursul, etc.

NOTA. — Principiul consacrat atât de procedura penală cât și de art. 103 C. J. M. este ca lista persoanelor chemate a face depozitiuni ca martori sau informatori înaintea tribunalelor, în speță militare, să fie comunicată acuzatului de către Comisarul Regal cu cel puțin 3 zile înainte de întrunirea consiliului de război. Martorii sau informatorii astfel comunicați, sunt dobândiți desbaterilor și calitatea lor nu se poate schimba decât în virtutea unui text de lege.

În consecință, dacă la îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 103 C. J. M., anumite persoane au fost comunicate fie de acuzare, fie de apărare ca martori, ei sunt câștigați în această calitate desbaterilor și nu pot fi dispensați de jurământul prevăzut de art. 342 pr. pen., decât dacă se constată în sentință existența unui caz de împiedecare din cele enumerate de art. 347 pr. pen.

Prin acest articol legiuitorul dispensează de a depune ca martori sub prestare de jurământ pe as-

cendenții, descendenții, frații, surorile și afinii de aceleași grade ai acuzatului; femeia sau bărbatul chiar după desfacerea căsătoriei, precum și pe denunțatorii, a căror denunțare ar fi recompensată prin bani de vre-o lege. Deci numai aceștia vor putea fi scutiți de depozițiuni sub prestare de jurământ — articolul 347 pr. pen. *fiind limitativ* —, iar cauza împiedecărei va fi consemnată sub *pedeapsă de nulitate* în sentință pentru a da astfel posibilitatea instanței de cenzură să controleze dacă legea a fost violată din acest punct de vedere. (Vezi în acest senz dec. actualului Consiliu de Revizie al Armatei Nr. 257 din 14 Aprilie 1925, 886 din 11 Dec. 1925, Nr. 2 din 12 Ianuarie 1926 și dec. Cas. II, 1363 din 8 Mai 1925 și 2222 din 6 Iulie 1925 în Pand. săpt. Nr. 17 și 25 din 1925, precum și dec. Cas. II publ. în Jurispr. gen. III, sptea 476, 1297, 1876 și IV sp. 71).

După cum vedem în această privință, atât jurisprudența I. C. de Casație, cât și a Consiliului de Revizie este constantă până la deciziunea ce o adnotăm. Curios însă este că *exact același complex* și-a schimbat părerea după trecerea abia a *două zile*, și de mirare că tocmăi d. Comisar Regal care cunoștea legea și era în curent cu jurisprudența a pus concluziuni pentru respingerea acestui motiv.

Dacă analizăm motivarea deciziei, vedem că se interpretează greșit art. 348 pr. pen. care dispune că denunțatorii *nerecompensați* prin bani de vre-o lege, *vor putea fi ascultați ca martori*. Inșă când? Dacă au fost comunicați *ca informatori* la îndeplinirea formalităților prev. de art. 103 C. J. M., sau au fost chemați de președinte în puterea art. 119 C. J. M. *In cazul acesta* (când au fost dobândiți dezbaterilor ca informatori) președintele *are facultatea* de a-i asculta ca martori — cu condițiunea ca să informeze consiliul resp. pe jurați despre calitatea lor de denunțatori. Dacă însă un denunțator nerecompensat prin bani de vre-o lege a fost câștigat dezbaterilor ca martor — cum este cazul în speță — președintele nu poate *sub nici un motiv* să refuze ascultarea sa sub jurământ.

O altă greșală juridică ce o comite această deciziune este că admite ca instanța de fond să *nu* motiveze refuzul ascultării sub jurământ a unui martor, lăsând astfel ca motivul să fie căutat prin deducțiuni, prin dosar sau cum este cazul în speță, să reiasă din întrebarea de culpabilitate.

Față de astfel de decizii nu pot decât să-mi exprim regretul că Consiliul de Revizie al Armatei, instanță de recurs, chemată a rezolva probleme de drept, în soluționarea cazurilor se conduce după aprecierile de fapt. Aceasta provine din cauza că s'a înlăturat principiul legii din 1918 care introdusese în compunerea Curții superioare de Justiție Militară pe magistratul de carieră, Consilierul dela Inalta Curte de Casație, la luminile cărora serviciul Justiției Militare s'a adăpat aproape 4

ani, pentru ca în urmă să ne întoarcem tot la formațiunea preconizată de codul francez 1857. a căruia traducere fidelă este actualul nostru cod de justiție militară.

Deși preconizăm încă din anul 1902 reforma codului și corpului de justiție militară, dar totul a evoluat în armată, afară de serviciul justiției militare, care este tot în formațiunea primitivă, conducându-se de ideea că experiența poate înlocui și știința.

Reforma lor se impune și dacă vrem să avem tribunale militare proprii, trebuie să le dăm autoritatea ce li se cuvine, sau să urmărim exemplul Franței care prin art. 44 al legii din 17 Aprilie 1906, a dat atribuțiunile Consiliului de Revizie în timp de pace, Curții de Casație.

COLONEL N. C. HOMORICEANU

Fost Comisar Regal la Curtea superioară de justiție militară. Avocat

TRIBUNALUL ARGEȘ, SECȚIA I

Audiența dela 5 Mai 1924

Președenția d-lui VICTOR LEHRER, Judecător
Jurnal No. 3791

Delict silvic. Recurs. Invocarea la instanța de fond a unui drept de proprietate asupra pădurei. Dacă judecata era ținută să dea un termen pentru ca delicventul să intente acțiune civilă sau putea să judece imediat faptul? Art. 84 cod. silvic.

Când delicventul sau contravenientul pretinde un drept de proprietate asupra pădurei din care a tăiat lemne, și dacă cererea este serioasă, instanța îi poate acorda un termen ca să intente acțiunea civilă în valorificarea dreptului său, în care caz caracterul delictos al faptului dispăre.

În speță, instanța de fond deși constată seriozitatea cererii reclamantului, totuși îl achită, fără a-i da un termen ca să pornească acțiunea civilă, a violat dispozițiunile art. 84 codul silvic.

Tribunalul,

Având în vedere motivul de casare invocat de recurrent;

Având în vedere că după dispozițiile art. 84 din codul silvic, dacă în instanța de fond delicventul sau contravenientul ar pretinde vreun drept de proprietate, coproprietate sau orice alt drept real asupra pădurii în care delictul sau contraveniența a fost comisă, afirmațiunea sa nu poate fi ținută în seamă, decât atunci când ea va fi bazată pe titluri sau pe o posesiune dovedită, și numai când dreptul invocat ar fi de natură a ridica faptului caracterul de delict sau contraveniență; și în acest caz, dacă judecata ar chibzui că afirmațiunile delicventului sau contravenientului prezintă oarecare seriozitate, va fixa un termen scurt înăuntrul căruia aceștia trebuie să intente acțiune civilă, stabilind drepturile lor;

Având în vedere că, în speță, inculpații fiind dați judecății pentru că au tăiat lemne din pădurea reclamantei supusă regimului silvic, aceștia au susținut și chiar au dovedit cu martori că lemnele ce au tăiat au fost din pădurea dănilor, iar nu a reclamantului; deci dar pretindeau un drept de proprietate asupra acelei păduri;

Având în vedere că judecătoria de ocol, deși a discutat prin cartea de judecată, ce a pronunțat, dreptul de proprietate, totuși nu a dat termen de a se intența acțiune civilă în stabilirea drepturilor de proprietate și a achitat pe inculpați;

Considerând că prin acest fapt, judecătoria de ocol a violat dispozițiile art. 84 din codul silvic, și ca atare motivul de recurs este fondat și urmează a fi admis,

Pentru aceste motive, Tribunalul casează, etc.

(ss) Victor Lehrer, C. Teodorescu.

TRIBUNALUL ARGES, SECȚIA I

Audiența dela 22 Septembrie 1924

Președinția d-lui M. S. MAMULEA, judecător

Jurnalul No. 7619

Delict silvic, Excepțiunea ridicată de delievent că are un drept de proprietate asupra pădurii. Amânarea procesului penal până la tranșarea celui civil.

In cazul când într'un delict silvic, delieventul invocă un drept de proprietate asupra pădurii, Trib. poate amâna judecata penală până la aflarea rezultatului procesului civil.

Tribunalul,

Pentru a se vedea rezultatul procesului civil intentat de părți cu privire la dreptul de proprietate asupra pădurii, din care se pretinde că delieventul a tăiat lemne;

Amână procesul, etc.

(ss) M. S. Mamulea, C. Teodorescu.

NOTA. — Art. 84 cod. silvic, sub o aparentă claritate, prezintă o serie de dificultăți, cu atât mai însemnate, cu cât delictul silvic fiind, în genere, de o mică valoare, se judecă aproape totdeauna de Tribunal ca instanță de casare, așa încât nu există posibilitate de a se stabili o jurisprudență uniformă, care să se impună cu autoritatea Curții de Casație.

Comentând hotărârile Trib. Argeș pe care le publicăm mai sus, vom avea prilejul a enumera principalele dificultăți ce se prezintă cu ocazia aplicării art. 84

Este cunoscută tendința, mai ales a oamenilor de la țară, de a încerca să transforme toate neînțelegerile lor de natură civilă, în afaceri penale.

Pe lângă avantajul scutiri de timbru, și al unei judecări mai sumare, instanța penală mai satisface și amorul propriu al reclamantului, oridecâte ori, pe lângă recunoșterea pretențiilor sale, se mai aplică pârâtului și amendă sau închisoare.

Niciodată acest procedeu nu a fost încercat cu mai multă ușurință ca în ani de după război; și în nici o materie nu s'a abuzat de astfel de reclamațiuni ca în o sumedenie de așa zise delict silvice.

Oridecâteori un reclamant ar trebui să intenteze o acțiune în revendicare pentru o pădure care e stăpânită de pârîtă, se mulțumește să facă să se dreseze pârâtului un proces verbal de flagrant delict silvic, apoi, invocând art. 84, câștigul pare sigur; din două una: ori inculpatul e condamnat fără să se poată apăra, pe baza procesului verbal de flagrant delict; ori, în cel mai rău caz, trebuie să iă calea spinoasă a acțiunii civile și să se transforme în reclamant pentru un imobil care se găsește în posesia sa: rezultat paradoxal și — îndrăznim să credem — cu totul contrariu dispozițiilor art. 84 c. silvic.

O asemenea speță e cea rezolvată prin sentințele ce publicăm.

În comentariul ce vom face, pentru simplificare, vom presupune că delictul e flagrant, că el e constatat de un agent competent, iar procesul verbal e valabil din punct de vedere al formei.

Una din controverse poartă asupra întinderii

dreptului ce are agentul care a dresat procesul verbal.

Care este credința ce face procesul verbal, când agentul afirmă delictul, pretinzând, în mod implicit, că pădurea aparține comitentului său, iar nu inculpatului?

Este clar că această afirmație nu e din acelea care trebuiesc crezute până la înscrierea în fals. Insuși art. 84 arată acest lucru, când permite în toate cazurile să se ridice chestiunea proprietății. De altfel, credința până la înscrierea în fals este acordată numai pentru faptele materiale pe care agentul competent le constată prin propriile sale simțuri: în speță, existența materială a tăierii lemnului. (Garraud, Instr. Crim. II, Nr. 439; v. de asemenea Cas. rom. III Dec. Nr. 996 din 20 Mai 1925, într'o afacere de contrabandă vamală, cu care ocazie s'a stabilit că încrederea acordată agenților vamali până la înscrierea în fals e numai pentru constatările făcute de aceștia prin propriile lor simțuri nu și deducțiunilor ce ei ar putea trage din împrejurări și fapte, după cum nici calificării legale pe care agenții o dau faptei. (Pand. Săpt. Nr. 28/925, pag. 660).

Ce valoare poate avea deci declarația agentului silvic, că pădurea în care s'a făcut tăierea de el constatată, este proprietatea cutărei persoane?

Nu numai că nu trebuie crezută până la înscrierea în fals, dar nu poate face nici un fel de dovadă înaintea instanței judecătorești.

Proprietatea încetează de a mai fi un fapt material, este un fapt juridic care se probează după anumite reguli bine cunoscute. Dacă s'ar admite ca îndestulătoare (fie chiar până la proba contrarie), afirmația agentului silvic că delictul s'a făcut în pădurea comitentului său, aceasta ar însemna să se permită unui reclamant să stabilească o pretenție în fața justiției numai pe propria sa afirmație, ceea ce e cu totul inadmisibil.

În practică, speța nu se va realiza prea des; atât Statul cât și Eforia, cei mai mari proprietari de păduri, au proprietățile lor hotărnicite, așa încât nici nu se pune în discuție afirmația agentului silvic că tăierea s'a făcut în proprietatea ce-i este dată în pază. Ce se va întâmpla însă când, ca în speța ce publicăm, o obște de moșneni, fără să aibă hotărnicie confirmată, pretinde a confiscă toate pădurile din interiorul unei comune, asupra cărora nu a avut niciodată posesia, pe această cale a procesului verbal de flagrant delict silvic, numai pe simpla afirmare a agentului, că tăierea s'a făcut în pădurea Obștei?

A primi o asemenea pretenție însemnează a călca toate regulile stabilite de legea atât civilă cât și penală.

Regula este că orice persoană adusă ca inculpat într'o instanță penală se presupune fără nici o vină, până la dovada contrarie.

Dovada trebuie făcută de Ministerul public și de partea civilă.

Oridecâteori cestiunea proprietății a venit în discuție într'o instanță penală s'a admis că este îndestulătoare proba posesiunii așa cum este reglementată de art. 31 l. jud. oc.; în adevăr, unul din elementele necesare pentru existența unui delict fiind în marea majoritate a cazurilor, intenția culpabilă, adică știința celui care îl comite, că face un act oprit de lege, se poate forma convingerea judecătii că nu există intenție delictuoasă oridecâteori infractorul se găsește într'o posesie protejată de lege, și

este prin urmare presupus că a avut credința că acel obiect aflat în posesia sa, îi aparține.

Când prin urmare, într'un delict silvic, se ridică cestiunea proprietății, este necesar, dar suficient, să se stabilească că reclamantul a avut, cel puțin cu un an înainte de comiterea delictului, posesiunea asupra terenului, în condițiile prevăzute de art. 1846 și 1847 c. civ.

Această dovadă trebuie făcută de Ministerul public.

Această dovadă nu poate fi prezumată, pentru că niciăeri, nici în codul penal, nici în art. 84 c. silvic, nu se aduce vreo derogare dela regula de drept comun, consacrată prin art. 1169 c. civ., după care ori ce reclamant trebuie să-și facă dovada pretenției sale.

În special, art. 84 c. civ., când arată că inculpatul trebuie să se întemeieze pe acte sau pe o posesie dovedită, nu face decât o aplicare a dreptului comun, se referă adică la contraproba pe care o poate face pretinsul infractor, spre a obține achitarea; fără însă ca în acest text de lege să găsim un singur cuvânt din care s'ar putea trage concluzia că în această materie s'ar fi deplasat sarcina probei, și că s'ar fi lăsat infractorului inițiativa dovedirii posesiei sale, chiar dacă reclamantul nu și-a stabilit dreptul asupra pădurii în care s'a comis delictul.

Este prin urmare inadmisibilă procedarea unor din instanțele noastre judecătorești care obligă pe infractor să-și stabilească posesia, numai pe motivul că există contra sa un proces verbal de flagrant delict silvic.

Dar unde în adevăr se depășește orice limită, e când se pune obligația infractorului, după ce și-a dovedit posesia, să intenteze acțiune în revendicare împotriva reclamantului; întemeindu-se, spre a-i pretinde această probă, pe alineatul II din art. 84.

Iată, în adevăr, ce citim în sentința publicată mai sus: „Afirmățiunea sa (a infractorului) nu poate fi crezută decât atunci când ea va fi bazată pe titluri sau pe o posesie dovedită... și în acest caz... judecata va fixa un termen scurt, înăuntrul căruia acesta (infractorul) trebuie să intenteze acțiune civilă stabilind drepturile sale”.

Pe lângă că această opinie nesocotește în mod vădit dispozițiile art. 84, dar nu ține seamă nici de o altă regulă de drept foarte cunoscută, și anume că o acțiune nu este dată părții decât în măsura în care are interes, adică atât timp cât nu are în patrimoniul său obiectul reclamat; o acțiune în revendicare nu poate fi niciodată luată în considerare, decât dacă reclamantul dovedește că obiectul revendicat se află în posesia pârâtului.

Dar cum e posibil să pretinzi inculpatului într'un proces de delict silvic, care a dovedit că are posesia pădurii în care s'a făcut tăierea, să intentezi părții civile o acțiune în revendicare?

O asemenea acțiune ar fi principial inadmisibilă, întrucât prin definiție, infractorul se află în posesie, și nu e de ajuns tăgăda unui terțiu, pentru a-i da o acțiune în revendicare. Trebuie ca acțiunea să aibă un rezultat practic real, adică să conducă la exproprierea pârâtului.

Prin urmare cuvintele „în acest caz” din hotărârea ce comentăm, sunt inventate, ele nefiind coprinse nici în spiritul, nici în litera art. 84 c. silvic.

În realitate, alineatul III al art. 84 cuprinde o ipoteză cu totul alta decât cea din alineatul precedent: anume cea a infractorului care nu se află în posesie,

dar face numai „afirmațiuni” (după însăși terminologia art. 84) că are drepturi de proprietate.

Un asemenea infractor însă, poate dovedi instanței judecătorești buna sa credință; poate argumenta că, deși nu a posedat, totuși s'a considerat stăpân pe pădurea unde s'a făcut tăierea, și că a înțeles nu să comită un delict, dar să facă un act permis de proprietar.

După regulile obișnuite ale dreptului penal, dacă judecata ar constata buna credință a infractorului, ar trebui să-l achite, întrucât lipsește unul din elementele delictului, intenția culpabilă. Codul silvic a derogat însă, în această speță, dela dreptul comun, a cerut infractorului *care nu are posesia*, un semn vădit al bunei sale credințe și i-a pus obligația de a-și valorifica înaintea justiției drepturile ce pretinde că are asupra terenului unde s'a comis delictul. O acțiune în revendicare este absolut la locul ei în această ipoteză, fiind în concordanță cu toate regulile de drept civil privitoare la acțiuni.

Observăm că în al. final al art. 84 se stabilește că e suficient, pentru achitare, a se aduce dovada că s'a intentat acțiune; și că, prin urmare, instanțele judecătorești care cer infractorului o hotărâre, adăugă condiții neprevăzute de lege, cu totul inadmisibile.

J. T.

A apărut VOL. II CĂLAUZA CETĂȚEANULUI în materie judiciară și fiscală (ed. III) de avocatul I. Rădoi, fost președinte al Trib. Comercial Ilfov și Argeș, cuprinzând și diferite formule necesare în viața de toate zilele: Acțiuni, apeluri, opoziții, revizuirii, contestații, recursuri, procuri. Diferite acte de vânzări, ipoteci, cesiuni, constituiri de diferite societăți, etc. cu Tabla de materii detaliată care înlesnește cercetările de doctrină, jurisprudența la diferitele legi și la formulare.

PREȚUL 500 LEI. Comandele la *Curierul Judiciar* însoțite de cost la care se va adăuga lei 10 pentru porto recomandat.

A apărut: NOUA LEGE ELECTORALA însoțită de *Expunerea de motive a d-lui Ministru de Interne I. C. Brătianu și cu Rapoartele Comisiilor Parlamentare: I. Th. Florescu la Cameră și C. D. Dimitriu la Senat.*

Broșura portativă, imprimată sub controlul Comitetului de redacție al *Curierului Judiciar*.

Prețul 30 lei. Comandele însoțite de cost, plus 10 lei pentru porto recomandat, se primesc la *Curierul Judiciar*, str. Artei 5.

Rugăm pe onorații noștri colaboratori și cititori—avocați și magistrați—să binevoiască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal—*scrise descifrabil pe câte o pagină*—a hotărârilor ce interesează a fi publicate ca spețe fie în *Curierul Judiciar*, în extenso, fie în *Jurisprudența Generală*, în rezumat, așa după cum le publicăm.

La hotărârile cari prezintă un interes deosebit, Redacția va îngriji să fie însoțite de *Note*.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimită achitarea abonamentului *prin mandat postal*, direct la Administrația revistei *Curierul Judiciar*, București, str. Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida Nr. Asemenea pentru comande de cărți.